

Árulkodó kívánságaink

Mond meg, hogy mit kívánsz, és én megmondom, ki vagy. Fokozottan érvényesül ez életünk egy-egy fordulópontján, útkereszteződésében.

8. oldal

Református jelképek

Mire való a templomok tetején a kakas? – kérdezi Bod Péter „Szent Hilarius” című művében. „Hogy midőn látják a bűnösök, emlékezzenek.”

10. oldal

Egy nemes lelkű asszony

Vajon mi az a nőszövetség, miért van szükség a presbitériumon kívül bármilyen szervezetre, és milyen feladatuk van az asszonyoknak a gyülekezetben?

11. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2019. FEBRUÁR • 30. évf. 3-4. szám • Ára 3 lej

Protestáns hangunk a világban

Az egyetemes – vagy, ahogy még nevezni szoktuk: ökumenikus – imahét idején nem felesleges talán, ha felvetünk egy már régóta függőben levő kérdést. A világpolitika nem tud – de talán pontosabb, ha azt mondjuk, hogy nem akar – különbséget tenni a keresztyénséget alkotó közösségek és egyházak között. Amikor Róma megnyilatkozik, akkor a világ nem keresztyén fele úgy tekint e megnyilatkozásra, mint a keresztyén egyházak hivatalos – de legalábbis fősodró – hangjára. A már lassan egy évezrede húzódo vita Róma és a görög-keleti ortodoxia között – annak minden teológiai vonzatával – nem kis mértékben

éppen e kérdés körül forog: ki a keresztyénység hangja a világban? De vajon ki képviseli a protestánsok hangját? Mert éppen a mind közül legradikálisabb spirituális üzenet hangja – Isten kegyelmének kizárólagossága – valahogy elveszett a protestáns felekezet között. Abbéli igyekezetükben, hogy a tökéletes tanrendszert megfogalmazzák – mintha ugyan teljességgel megfogalmazható lenne Isten üdvterve – a protestánsok megannyi külön úton indultak el. Pedig nagyon kellene egy protestáns hang, a protestánsok egységes, tiszta hangja. Olyan hang, amelyik elhallatszik a világ nagyothalló politikai fórumaiig is!

Köti néni

Köti néni, vagyis Köteles Erzsébet korát meghazudtoló derűvel, 79 évesen így vall magáról: „Az Úr megajándékozott önmagával, mert ilyen keményszívű világban, hitetlen emberek között már rég „belehaltam” volna az életbe.”

Tenkén született, református hitben élő családban, dédszülők, nagyszülők hitét továbbadó és továbbélő szülők gyermekeként, nővérével együtt.

7. oldal

Apadó egyház, növekvő felelősség?

Vitatkozni szeretnék egy nyolcvanéves híres-hírhedt szöveggel, melyet Makkai Sándor írt 1937-ben. Az írás a lelombozó „nem lehet” címet viseli (mármint nem lehet kisebbségként létezni), és annak idején szó szerint kiverte a biztosítékot az erdélyi értelmiségiek körében.

Rengetegen reagáltak az írásra, a reakciók alaphangja akkor az volt: lehet, mert kell! A 80-as évek végén, érthető okokból, újra előjött a téma: világi és egyházi értelmiségiek feszegették a kérdést: lehet vagy nem lehet, s ha nem lehet, hogyan lehet/kell mégis?

Makkai kifejezetten a kisebbségi létről beszél, és nem az apadó vagy fogyatkozó egyházzól/egyházakról – ám a kettő összefügg. Tegyük fel a kényelmetlen és torokszorító kérdést: kisebbségben élni nem azt jelenti-e, hogy törvényszerűen egyre kisebbek és kisebbek leszünk?

4. oldal

www.facebook.com/harangszo

Ne hagyd, hogy Jézus elmenjen...

Egy kánaáni asszony, aki arról a környékről jött, így kiáltozott: Uram, Dávid Fia! Könyörülj rajtam! Leányomat kegyetlenül gyöttri a gonosz lélek! Jézus azonban nem válaszolt neki egy szót sem. Erre odamentek hozzá a tanítványai, és kérték: Bocsásd el, mert utánunk kiáltozik. De ő így felelt: Én nem küldtettem máshoz, csak Izráel házának elveszett juhaihoz. Az asszony pedig odaérve leborult előtte, és ezt mondta: Uram, segíts rajtam! Jézus erre így válaszolt: Nem jó elvenni a gyermekek kenyerét, és odadobni a kutyáknak. Az asszony azonban így felelt: Úgy van, Uram! De hiszen a kutyák is esznek a morzsákból, amelyek gazdájuk asztaláról lehullanak. Ekkor így szólt hozzá Jézus: Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod! Mt 15,22-28

A pogányok határán szólítja meg egy anya az Úr Jézus Krisztust. Kitartó és hajlíthatatlan. A példaképünk lehetne! S miért ne! Hiszen a mi halk sóhajaink, suttogásaink álmos hitünkről tanúskodnak, melyek egyáltalán nem hasonlítanak ennek az anyának a kitartó könyörgéséhez.

Az anya nagy bajban van. A leányát gonosz lélek szállta meg.

Az evangéliumokban olvasunk ilyenekről. Olyan emberekről, akik epilepsziások, némák, süketek, vakok. Félelmetes! Olyan természetes nekünk, hogy egészségesek vagyunk és a mi gyermekeink is. Valóban egészségesek?

Az anya meghallja, hogy Jézus arra jön és hozzá siet, hogy segítséget kérjen tőle.

ANYA (SZENT) EGYHÁZ

Ez az anya a mi egyházunkat jelképezi, azt az egyházat, amit mi „anya (szent) egyháznak” nevezünk. Az anya a leányáért esdekel Jézushoz, mivel azt gonosz lélek szállta meg.

Hála Istennek, sok gyermek és unoka van egyházunkban. Csak az a baj, hogy sokukat gonosz gondolatok gyöttrik. Sokuknak téves felfogásuk van az életről, az eseményekről. Belevetik magukat az élvezetekbe (alkohol, drog, szex, és még milyen hosszan sorolhatnánk!). Egy életünk van, most élvezzük ki! – mondják sokan. („Együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk.” – rosszul értelmezve az 1Kor 15,32-t).

Csak állunk és önmagunk elé nézünk... Elgondolkozunk, hiszen a mi gyermekeinkről és unokáinkról van szó. Meg vannak ugyan keresztelve, de a fejüket teletömte ez a világ minden téves eszmével és vággyal.

Hiábavalónak tűnik minden, és olyan tehetetleneknek érezzük magunkat. Nagyon erős az a lélek, amely a mi anya(szent)egyházunk gyermekeiben van, amely alantas, mocs-

kos, bénító és veszélyes. Legtöbbjük süket az Isten Igéjét meghallani. Alig tudnak könyörögni az Istenhez. Némák. Nem kérik Jézust, hogy segítsen rajtuk. Olyan kevés anya imádkozik az anya(szent)egyházban így: „Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk!” Könyörülj a mi gyermekeinken! Könyörülj a szomszédjainkon! Könyörülj felebarátjainkon!

Könyörülj népünkön, aki becsukja fülét a te tanácsaid előtt, mert oly okosnak tartja magát. Ezért van az, hogy többre becsüli az istentelen embereket, mint a saját fajtáját. Ezért van az, hogy adventben, karácsony előtt tör-zúz, karácsonyfát és mindent, ami szent és felemelő lenne... Könyörülj a magyar népen, aki rólad nem tud bizonyosságot tenni, de káromkodni, gyűlölködni annál inkább! Könyörülj ezeken a szerencsétleneken, akiket a Sátán elámitott a kommunista badarságokkal. Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk!

Vajon, hall-e még bennünket Jézus? Tényleg hall? Úgy tűnik, hogy nagyon hallgat. Hol van Ő? A legtöbb ember úgy gondolja, hogy már nem is figyel ránk, nem hallgat meg bennünket. Másfelé ment. Elege van belőlünk! Sokan úgy vélik, hogy Jézus Kínába ment, keltre. Ott még figyelnek Reá. Afrikával is nagy tervei vannak. Meg Dél-Amerikával. Sokan mondják, hogy elege van Európából! Elege van a mi nemzedékünk-ből! Szerterfoslott a szivárvány. Nincs miben reménykedni...

LÉPNI KELL, ELŐRE...

Az anya egy lépést tett előre, hogy Jézushoz eljusson és könyörgött hozzá. Elhitte azt, amit az emberek mondtak Róla, amit Róla hallott. Ezt jelenti a hit. Nem az érzéseinkre és a tapasztalatainkra hagyatkozunk, hanem arra, ami Róla megíratott. És mit tudunk mi Róla?

Mindenek előtt ezt az ígéretet: „Én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig!” Jézus a mi segítségünk, különben elvesztünk! Vedd már végre komolyan ezt az

ígéretét! Neki van hatalma, van lehetősége! Számolunk-e mi ezzel?

Alig értjük már Jézus szavait és alig hagyatkozunk Reá! Idegenekké váltunk, pogányokká, mint ott Galilea keleti határán. Megvannak a magunk istenei: a mammon, meg saját magunk. Ezeket sokkal erősebbeknek gondoljuk, mint Jézust. Vagy csak elfeledtünk Róla?... Elfeledkezünk imádkozni?...

NE HAGYD ELMENNI!

Az anya komolyan veszi Jézus hatalmát. Akkor is, ha Jézus „kutya”-szamba veszi. Akkor is, ha látszólag nem hallgatja meg, és nem teljesíti kérését. Könyörög, esdekel. Neki egy kis morzsa is elég!

Te se hagyd elmenni Jézust! Könyörögj, imádkozz Hozzá. Mondd Neki, hogy egy kis kegyelem-morzsa is elég neked. Mondd azt, hogy szeretetének egy kis morzsája is megváltoztatja leányodat, fiadat, unokádat. Mondd azt, hogy egy kis irgalom-morzsa is elég arra, hogy a mi népünk meggyógyuljon, hogy megszabaduljon a gonosz lélektől és megteljesedjen az Úr Jézus Szent Lelkével. Különben mindennek vége. Nem elég csak siránkozni, hogy hova jutottunk. Igen, sajnos nagy a baj, de a siránkozás és a sóvárgás nem segít!

S tudjátok-e drága édesanyák, hogy mit kell tennetek? Tudjátok-e drága anyaszentegyház tagjai, hogy mit kell tennetek? A legfontosabb, hogy imádkozzatok, imádkozzunk egy szívvel és egy lélekkel: Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk! S imádságunk közben vezessük el gyermekeinket, népünk tagjait annak felismerésére, hogy nem a bálványistenek, a magunk képzelete alkotta bálványok, vagy saját egónk fog megtartani bennünket, hanem egyedül Jézus!

Mondjuk hát mindannyian és egyre többször, sőt szüntelenül: Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtunk! Talán meghallgat bennünket az Úr és nem veszünk el, hanem Átala, Jézus által megtartatásunk lesz.

Olvastam és megértettem

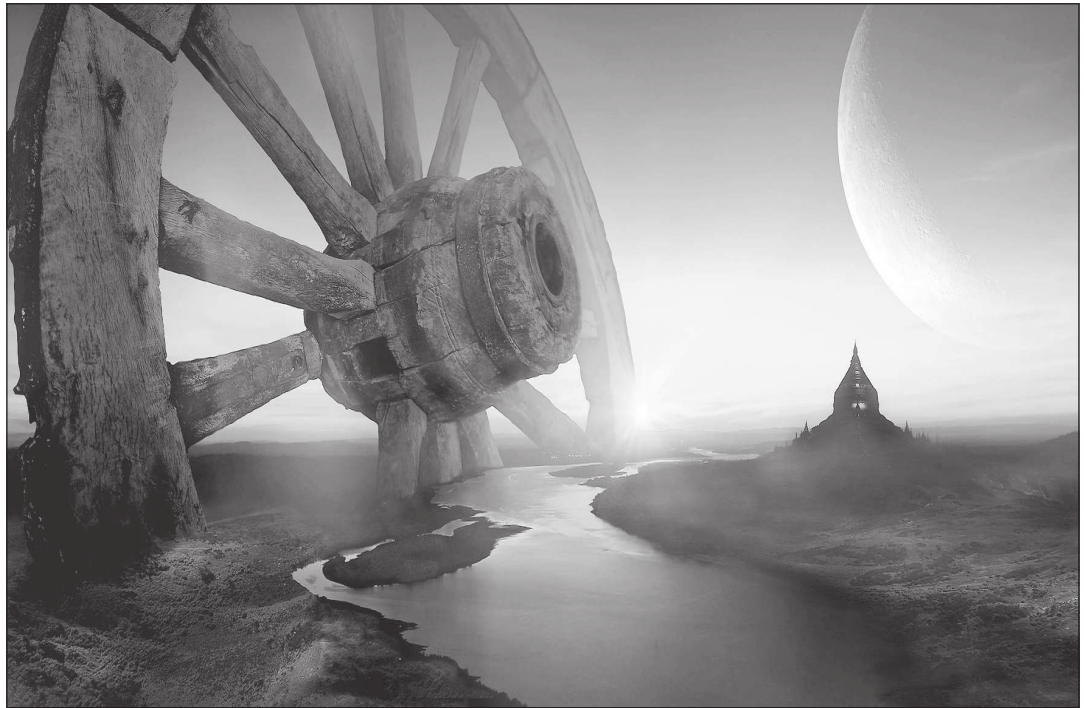
„Uralkodásának első esztendejében én, Dániel, megfigyeltem a könyvekben az esztendőök számát, a melyről az Úr igéje lett Jeremiás prófétához, hogy hetven esztendőnek kell eltelni Jeruzsálem omladékain. És orcámat az Úr Istenhez emelém, hogy keressem őt imádsággal, könyörgéssel, böjtöléssel, zsákban és hamuban. És imádkozám az Úrhoz, az én Istenemhez, és vallást tevék, és mondtam: Kérlek, oh Uram, nagy és rettenetes Isten, a ki megtartja a szövetséget és a kegyességet azoknak, a kik őt szeretik és teljesítik az ő parancsolatait. Vétkeztünk és gonoszságot műveltünk, hitetlenül cselekedtünk és pártot ütöttünk ellened, és eltávoztunk a te parancsolataidtól és ítéleteidről. És nem hallgatánk a te szolgálóidra, a prófétákra, a kik a te nevedben szóltak a mi királyainknak, fejedelmeinknek, atyáinknak és az ország egész népének.

Tied Uram az igazság, mienk pedig orcánk pirulása, amint ez ma van Júda férfijaiban, Jeruzsálem lakosain és az egész Izráelen, a közel és távol valókon, mindama földeken, a melyekre kivetted őket az ő gonoszságuk miatt, a mellyel vétkeztek ellened. Miénk, oh Uram, orcánk pirulása, a mi királyainké, fejedelmeinké és atyáinké, a kik vétkeztünk ellened.” Dániel 9,2-8

Közhely számba mehetnek veretes megállapítások is, mint hogy a Biblia Isten örök igéje. Diákkori jegyzeteimben őrzöm: árfolyama zuhanhat és zuhan is, de mindörökre arany marad. Sorvadó gyülekezeti közösségek mellett bibliaolvasó kalauzok, gyülekezeti lapok, világhálós értekezések, igehirdetések korában élünk, mégis zuhanni látszik az a bizonyos árfolyam. Patinás igehirdetők ellenére sincsenek átütő ébredések, nem hatja át a hétköznapi életet a bibliás öntudatos, hiteles keresztyénség. Jóllehet, lármásan hivatkozunk Európa keresztyén jellegű megőrzésére.

Szkeptikus mosollyal olvasok református borászok találkozóiról, bálokról, református paprikatermesztők találkozásáig, református ízeket is kóstolhatunk, de nem igazán jellemző, hogy Istennek „számban nevednek jó íze van”(Ady). Amit igazán fájlalhatunk, az talán nem is a teljes hitelenség, hanem a gyülekezeti közösségek mellőzése. Bármely szervezési próbálkozás ezt a célt próbálja elérni. Ám, ehhez valami más tűnik fontosabbnak.

Dániel olvasta Jeremiás prófétai levélét és megértette: 70 esztendőnek kell eltetni Jeruzsálem omladékain. Olvastam és megértettem! Hallottam és megragadtam! Ez lehetne a jövő kezdete. De minden lehetőség elle-

nére, sokan nem is olvassák, mert nem értik – mondják. Mások nem is gondolják, hogy komolyabban kellene venni az Igét, mert nem kell az életet Isten-ketrecbe zárni. Sajnos, így oldódik a keresztyénség, az egyház. Jézus megkapóan szólt az elkallódott századik bárányról, melyet megkeres a pásztor. Ma már szétszéledt nyájukat kellene összerelteni. Szellemesen mondta néhány Csiha Kálmán püspök az adósságot elengedő szolga kapcsán (Lk 16,4-8), hogy mi már elengedtünk közösséget, elengedtünk egyházfegyelmet, délutáni istentiszteletet, egyházi járulékot. Ránk telepedett a felszínesség: „ez a nép csak szájával tisztel engem, a szíve pedig távol van tőlem!”

Az Isten gondolatát megértő Dániel mélységes bűnbánatra indítja a felismerése. Rendezhetett volna utána egy díszvacsorát, egy magyaros bográcsosra hívhatta volna barátait. És akkor ugyanúgy elsikkadhatott volna az Isten megértésének életbevágó következménye. Dániel viszont zsákba öltözve, hamut szórva magára, böjtöléssel „emeli orcáját Istenhez”.

Imahetekre, böjti időkre nézve, húsvéti ünnepekre, Úrvacsorákhoz készülve kell ezeken nekünk is elgondolkodni. Mekkora megálázkodásra indítja ezt az embert a megértett Ige! Persze, mindenről fognak szólni ismét nagy beszédek, akár fenyegetően nyomatékosítva, hogy „rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni” (Zsid 10,31).

Dániel soraiból világosan kitűnik, hogy népe sarjának tekinti magát, abban hogy azt mondja: „vétkeztünk”. Az ötödik versben minden benne van! S vallja mindezeket az a Dániel, aki élete kockáztatásával járta hűség útjait és naponta többször imádkozott. A bűnbánat helyett csak pad alatti vigyor ül em-

berek arcára. Mint ahogy egy irodalmi megközelítésben a gyilkos Káin félre fordul, és cinikusan húzza a száját arra kérdésre, hogy gondol-e néha az ártatlanul megölt Ábelre? Nem ismeretlen egyházunk életéből sem, hogy a korábbi egyház- és lelkesülődők, párttitkárok, hogyan foglaltak el vezetői tisztségeket a rendszerváltás utáni időkben. És nem pirult el az orcájuk. És természetesen gyakori hibája az imaheteknek is az esernyő nélkül esőért imádkozók hada. Micsoda áldás egy ilyen Dániel, aki engesztelő imára ereszkedik egy vétkező népért! Komoly kollektív bűnbánatra van szüksége népünknek is, ahogy Ninivében láttunk erre példát Jónás könyvében.

Kellő tisztelettel lehetünk maradék gyülekezeteink befelé forduló kis közösségei iránt. Dániel viszont látja a fogságban élőket, beolvadókat és ügyeskedőket, és nekünk látnunk kell azt a mai népet, az „elfásult és elvetemedt nemzetséget” (Fil 2,15), melyben állítólag senki se adná az életét se Krisztusért, se a hazáért. Hajléktalanok, vagy éppen kényelmes jómódban élő új Döbrögik jelzik: elszakadtunk az élő Istentől!

Dániel felismerése besugárzik a 21. századba. Egyre zavarosabb és félelmetesebb világunkban újra és újra fel kell fedezni a Bibliát. Istennek örök Kijelentése ez, Istennek vannak válaszai és üzenetei napjaink kérdéseire is. Nőnie kell az árfolyamnak. Lehet globalizációt, migrációt, gazdasági válságot emlegetni politikai szinteken, de hívó emberként mindenben arra döbbenhetünk rá, hogy Isten ítélő kezébe cseppentünk. Szerencsénkre két keze van a Teremtőnek, és a másik kezében ott van a kegyelem!

Apadó egyház, növekvő felelősség?

Vitkozni szeretnék egy nyolcvanéves híres-hírheft szöveggel, melyet Makkai Sándor írt 1937-ben. Az írás a lelombozó „nem lehet” címet viseli (mármint nem lehet kisebbségiként létezni), és annak idején szó szerint kiverte a biztosítékot az erdélyi értelmiségiek körében.

Rengetegen reagáltak az írásra, a reakciók alaphangja akkor az volt: lehet, mert kell. A 80-as évek végén, érthető okokból, újra előjött a téma: világi és egyházi értelmiségiek fessegették a kérdést: lehet vagy nem lehet, s ha nem lehet, hogyan lehet/kell mégis?

Makkai kifejezetten a kisebbségi létről beszél, és nem az apadó vagy fogyatkozó egyházzól/egyházakról – ám a kettő összefügg. Tegyük fel a kényelmetlen és torokszorító kérdést: kisebbségben élni nem azt jelenti-e, hogy törvényszerűen egyre kisebbek és kisebbek leszünk? Nem azt jelenti-e, hogy valameddig elodázhatóan, de visszafordíthatatlanul el fogunk fogyni?

Ha így gondoljuk, vajon kizárólag a számok, a statisztika kényszerít-e arra, hogy így gondoljunk?

Csak összevetés és párhuzamképpen: az észtek szűk kilencszázézeren vannak, apadó tendenciákkal, 25 százalékos orosz kisebbséggel, miközben nem sűrűn van nemzethalál-félelmük. A második századtól a hetedik századig Európa lakossága folyamatosan csökkent, miközben az európai népeknek feltehetően ritkán jutott eszébe, hogy belátható időn belül el fognak tűnni.

Nos, ha úgy gondoljuk, hogy kisebbségben élni annyi, mint egyre kisebbnek és kisebbnek lenni, és végül szükségszerűen eltűnni – bármit is mondjunk – elsősorban nem a statisztikákból, hanem sokkal inkább a saját közérzetünkéből vagy az erdélyi magyarság általános közérzetéből indulunk ki. Hajlamosak vagyunk ugyanis a kisebbségi létmódot úgy fogni fel, mint egy traumát, mint minden probléma ősforrását. Úgy gondoljuk, hogy kisebbségiként létezni egy állandó negatív életérzés, olyan, mint egy életre mellünkre tűzni a gyászszalagot. Ez öreg hiba!

Pontosan ebbe a hibába esett Makkai is. Írásának egyik fő tétele, hogy a kisebbségi kérdés megoldhatatlan. Egyszerűen elképzelhetetlen a kisebbségi életnek emberhez méltó elrendezése, mert maga a kisebbségi „kategória” emberhez méltatlan és lelkileg lehetetlen. A kisebbségi sors nem politikai lehetetlenség, hanem morális lehetetlenség. Csaknem mindig, hogy a kisebbségi sors politikai, gazdasági, szociális, vagy kulturális szempontból elhordozható-e vagy nem: legmélyebb gyökerében elviselhetetlen, mert merőben ellenkezik az emberi méltósággal. Kisebbségben élni azt jelenti, hogy lefokozott életformák között

élünk, így pedig a szó európai értelmében nem lehet embernek lenni. Kisebbségiként emberi méltóságunkban szenvedünk sérelmet!

LEHETETLEN LENNE?

Igaz-e ez? Igaz-e, hogy a kisebbségi lét, bármilyen vonatkozásban (magyarként vagy reformátusként) emberhez méltatlan, lelkileg és morálisan lehetetlen állapot? Feltűnő, hogy Makkai végig emberről, emberi méltóságról beszél. Mi a helyzet a hívő emberrel? A hívő ember méltóságával?

Azt kell mondanom, hogy a kisebbségi létmód a hívő ember természetes és magától értetődő állapota. Isten népe a legkisebb minden nép közül (5Móz 7,7). A tanítványi közösség kicsiny nyáj (Lk 12,30). Pál a legkisebb az apostolok között (1Kor 15,9). Isten népe mindig kisebbségiként érzékeli önmagát. Ez nem valamiféle hívő komplexus, hanem abból a felismerésből fakad, hogy Istenhez, vagy akár a teremtett világhoz viszonyítva önmagam parányi vagyok. Abból a felismerésből fakad, hogy elég képzeletben egy kicsit arrább tolnom a határokat, elég kilépnem a komfortzónámból, és az addigi többségi létmódból rögvest kisebbségi létmódba lépek. A többségi és kisebbségi létmódok, a hatalmi és alávetettségi helyzetek állandóan, voltaképpen napi szinten váltakoznak az ember életében. Valójában ki-be járunk ezekből az állapotokból, ezekbe az állapotokba.

Nem arról van szó, hogy a kisebbségi állapotot el kell valahogy viselni, el kell hordozni, túl kell élni; arról sem, hogy ebben az állapotban tetszelegni kellene. Arról van szó, hogy a kisebbségi létmódot el kell fogadni, mivel ez nem ellenkezik az ember, a hívő ember méltóságával, sőt inkább: hozzátartozik a hívő ember méltóságához! Mit nyerünk azzal,

hogy a kisebbségi létet úgy fogjuk fel, mint az ember természetes és magától értődő állapotát? Azt, hogy nem úgy tekintünk rá, mint valami feldolgozhatatlan traumára, mint minden bajunk ősforrására, vagy mint összeszorított fogakkal vállalt mártíromságra.

Nem azzal kelünk és nem azzal fekszünk, hogy jaj, mi kisebbségiek vagyunk, jaj, én egy kisebbségi vagyok. Egyszerűen kisebbségiek vagyunk, kisebbségi és ugyanakkor felsőbbrendűségi komplexusok nélkül. Ez jelentősen javítaná közösségi közérzetünket.

TÉNYEK SZORÍTÁSÁBAN

Csakhogy bárhogyan is gondolkodjunk a kisebbségi létről, tény hogy az erdélyi magyar közösség, ezen belül református egyházunk, nagyjából a nyolcvanas évek közepétől apadó tendenciát mutat. Az apadást, a lemorzsolódást pedig aligha tarthatjuk az egyház vagy bármilyen más közösség természetes állapotának. Ellenkezőleg, az egyház egyik ismerve éppen az, hogy – számbelileg is! – gyarapszik! (vö. ApCsel 2,47) Mi azonban – évről-évre, évtizedről-évtizedre – megállíthatatlanul fogyunk. Úgy tűnik, hogy ez a tendencia nem változik. Ez a legfélelmetesebb az apadásban, hogy nem látszik semmiféle pozitív irányban mutató változás.

Makkai írásának másik fő tétele az, hogy el lehet viselni a szegénységet, még sokkal könnyebben a külső nyomást és sérelmet, de lehetetlen elviselni bármit is a változás reménye nélkül. Nála ez a gondolat is kifejezetten a kisebbségi sorssal kapcsolatos. Úgy gondolta, hogy egy kisebbségi közösség az idegenséget, a hontalanságot csakis úgy hordozhatja el, ha szíve mélyén reménykedik a változásban.

(Folytatása az 5. oldalon)

(Folytatás a 4. oldalról)

1937-ig is úgy hordozhatta el, hogy valahol a tudat alatt hitt a változás lehetőségében.

Ha most felcseréljük a felcserélendőket, azt mondhatjuk, hogy a változás reménye nélkül nem lehet szembenézni a sokkoló statisztikákkal. De milyen változásban lehet reménykednünk? És miközben reménykedünk, lehet-e és szabad-e elszakadnunk a statisztikák valóságtól? Ám ez felvet egy másik kérdést: lehet-e és szabad-e statisztikák alapján jövőt vázolni? Megjósolható-e a jövőnk jelenünk alapján? Úgy gondolom, hogy nem.

Ahogy olykor Pál szokta írni: előbb emberi módon beszélek. Az emberi történelem egy olyan interaktív játék, melyet pillanatnyilag hét milliárd ember játszik. Ebből kifolyólag olyan nagy a dinamikája, hogy gyakorlatilag lehetetlen megjósolni, hogy milyen irányt vesz. A történelem, egy közösség története is, meglepetések játéka. A történelem többször felülírta már a legsötétebb és a legderűsebb forgatókönyveket is. De a hívő ember nem ebben reménykedik! Nem abban reménykedünk, hogy a történelem, egyházunk története is, egy nyitott történet, és bármilyen fordulatot vehet, mondjuk, jelenlegi helyzetünk dacára meglepetésszerűen pozitívat, mert mi a történelem Urában reménykedünk!

Van az Újszövetségben, mondjuk így, egy különös jelenség. Olvasva Pál leveleit, azt látjuk: ahogy egyre idősebb lesz, elkezd számolni Krisztus visszajövetelének késésével, azzal is, hogy ő maga már nem lesz életben, amikor az bekövetkezik. Ezért elkezd koncentrálni arra, hogy mi történik Krisztus követőjével abban a pillanatban, amikor kilép a földi életből. Azt várnánk, hogy ezzel elfordul a visszajövetel és feltámadás reménységétől, de – és ez a különös! – nem fordul el. Krisztus visszajövele – függetlenül attól, hogy az még életben találja az apostolt vagy sem – továbbra is alappillére reménységének. Krisztus nem csak az egyént váltja meg, nemcsak az egyének van rendeltetése, az emberi történelemnek is rendeltetése van. Krisztus a történelmet is megváltja!

NEM CÉLTALAN BOLYONGÁS

Mi persze korunk gyermekei vagyunk, és jó humanista alapon, érzésem szerint, egyre inkább úgy gondoljuk, hogy célja és rendeltetése csak az egyének van. Mintha hovatovább nem hinnénk komolyan abban, hogy a történelem egy bizonyos cél felé halad. Pedig ez a hit rendkívül gazdagító. Ha a történelemnek rendeltetése van, az azt jelenti, hogy aki a történelemben él az a remény világában él, ahol mindig újrakezdődnek vagy újrakezdődhetnek a dolgok. Nincs olyan, hogy minden örökre rögzítve van, nincsenek kényszerpályák. Isten folyamatosan átrendezi az öröknek gondolt helyzeteket.

Mindezek ellenére, nem tartom károsnak, kórosnak sem, hogy statisztikáink alap-

ján akár nagyon sötét képet vázoljunk magunk elé, mint lehetséges jövőt. De csak akkor, ha az a célunk, hogy sokkoljuk, felrázzuk magunkat! Azzal a ténnyel, hogy folyamatosan apadunk nemcsak nekünk, lelkészeknek vagy értelmiségieknek kell szembenézniük, de szembesíteniük kell közösségeinket is.

Nagyon fontos azonban, hogy közben mit gondolunk a számok mellé. Azt gondoljuk-e, hogy majd mi leszünk azok, aki bezárjuk utoljára az ajtót, vagy reménység ellenére is reménykedünk? Reménység ellenére reménykedni, mint tudjuk, azt jelenti: jelen körülményeink nem jogosítanak fel arra, hogy bizakodóan tekintsünk a jövőbe, mégis reménykedünk, mert az Isten kezében levő/tudott jövő felől értelmezzük a jelenünket. Azt hiszem, hogy nem nagyon tudjuk majd kivonni magunkat az elhangzó statisztikai adatok bűvköréből. Ezért nagyon fontos, hogy ne úgy tekintsünk magunkra, mint akik majd utoljára lekapcsolják a villanyt. Egyébként sem a lámpaoltogatás a dolgunk!

ÖNMAGUNK BECSÜLÉSE

Makkai írásának harmadik fő tétele az, hogy a kisebbségi létben, ahogy lassan lemorzsolódunk, minden visszafejlődik, provinciálissá válik: tudomány, kultúra, még az erkölcs is. Nemcsak fogyunk, hanem lélekben is eltörpülünk: elkezdjük túlbecsülni gondjainkat, érdekeinket, értékeinket. Kiszorulunk vagy kiszorítatunk a közéletből, ami együtt jár azzal, hogy egyre füledtebb lesz az élet saját belső társadalmunkban. Ahogy egyre kisebbek leszünk, úgy egyre kisszerűbbekké is válunk: jönnek a kicsinyes érdekellentétek, a személyi-, családi-, és csoportarcok. Ez a törpeség átka, amit nem áll módunkban elkerülni. Igaz ez?

Igaz – csakhogy igaz lehet bármilyen társadalomra és közösségre, arra is, amely nem kisebbségben él. Makkai úgy gondolta, hogy az erdélyi magyar kisebbségi élet provincializmusa abból adódik, hogy nincs bekapcsolva az egységes magyar nemzet áramkörébe. Magyarul: abból adódik, hogy leválasztódtunk az anyáról!

Csakhogy éppen ez a provincializmus lényege, ez a makacs anyakomplexus, az a fajta gondolkodásmód, hogy oldják meg felülről, oldják meg a központból, oldják meg valahonnan kívülről a problémáinkat. A provincializmus az önbecsülés, a szó nemes értelmében vett önérték hiányát jelenti. Azt írja Makkai, hogy a kisebbségi létben lehet vegetálni, tengődni, ám nem lehet fejlődni. De hát éppen ez a provincializmus: hogy ezt elhisszük.

Az igazi probléma nem is annyira a fogyás, az apadás, hanem az, hogy lélekben megtörünk! A gerincnek ez a megroppanása, ez a lélekben megtöröttség – ez a provincializmus. A provincializmus azt jelenti,

hogy egy közösségnek nincs korrekt énképe. Egyszerűen nem tudja, hogy mennyit ér: vagy szármalmasan alábecsüli, vagy nevetségesen túlértékeli önmagát. Sokszor e kettőt egyszerre teszi. A provincializmusnak, vagy ami ugyanaz, a kisszerűségnek, a törpeségnek ezt az átkát pedig úgy lehet megtörni, hogy értékeket teremtünk. Anyagi, infrastrukturális, szellemi és lelki javakat.

LEHET – NEM LEHET?

Ez tehát újra a kérdés! Ha visszatekintünk a Makkai írás óta eltelt 81 évre, vagy a Trianon óta eltelt száz évre, azt mondhatjuk: lehetett. 1937-ben Makkai azt írta: a magyar kisebbségi nemzetdarabok teljesen képtelenek az életre, még akkor is, hogyha az életosztón parancsára ezzel biztatják, vagy hitegetik önmagukat. Mit mondhatnánk? Elég sikeresen „megönbíztattuk”, „megönhitegettük” magunkat. Életképesnek bizonyultunk, az anyáról leválasztva is! De igaz-e ez a jövőre nézve?

Ha a jövő felé tekintünk – és józanul tekintünk – mondhatjuk-e azt, hogy: lehet? Tudom, persze, a számok makacs dolgok, azok meg azt mondják, hogy nem lehet/sokáig már nem lehet, de az életosztón, egy közösség életosztóne is makacs tud lenni! Van Jungnak egy rokonszenves elmélete az álmokról. Azt mondja, hogy álmaink visszavisznek bennünket a múltunkba, szembesítenek azzal, hogy hol és mit rontottunk el. Ez a szembenézés fontos. De ennél is fontosabb, hogy álmaink a jövő felé irányítanak, és arra ösztönöznek, hogy azt kérdezzük: mit csinálhatunk jobban?

Úgy gondolom, nagyon fontos: 1.) hogy ne traumaként éljük meg a kisebbségi lét-helyzetet, ne úgy tekintsünk rá, mint minden bajunk őforrására, hanem úgy, mint az ember, a hívő ember természetes és magától értetődő állapotára. Ez javítaná közösségi közérzetünket; 2.) nagyon fontos továbbá, hogy a reménytelenség ellenére is reménykedjünk, azaz a valóban aggodalomra okot adó statisztikák ne okozzanak számunkra csőlátást; 3.) és végül fontos, hogy értékrementéssel felülemelkedjünk az örökké kísértő provincializmuson.

A cím végére nem pont került. A pont azt jelentené: apadó egyház, növekvő felelősség. Punktum. A cím nem felkiáltójeles. A felkiáltójel olyasmit jelentene, hogy: vigyázat! meredek lejtő következik, a kereszt súlyosabb lesz! Kifejezhetne esetleg óhajt is: nagyobb terhet óhajtunk a vállunkra venni! A cím végére azonban kérdőjel került. Úgy érzelem, hogy a kérdés nem költői kérdés, ezért egy mondatban válaszolok rá. Fordítsuk meg a címbéli kérdést: növekvő egyház – kisebb felelősség? Nyilván nem. Egyszerűen felelősség, ahogy az apadó egyház is!

A nevetés ugyanaz marad

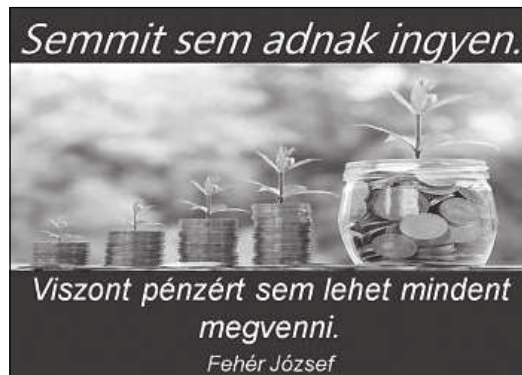
Sem a fájdalmat, sem a betegséget nem lehet humor és optimizmus nélkül kibírni – mondta Fehér József újságíró-humorista, aki súlyos betegsége ellenére is igyekszik naponta megnevettetni olvasóit.

– Legutóbbi beszélgetésünk óta eltelt közel egy év. Sokan felkapták a fejüket, hogy rákos betegként internetes naplót vezetsz és a humorod sem hagyott el. Most, hogy vagy?

– A helyzet nem sokat változott az év eleji kérdéseid óta, a humorom ugyanaz, mint korábban, mindössze annyi a picurka különbség, hogy nem sokkal később, az év közepétől már a második daganaton „dolgoztam”. Ősz elején a vizsgálatok megerősítették, hogy a tüdőmben már nyoma sincs daganatnak, az időközben felmerült prosztatarák lehetősége pedig köddé vált. Mindezek dacára, már tavasz óta fáj a lapockám, több bordám, az alsó csigolyáim és a hasi medencém forgócsontjai. Fogytam is, 15 kilót. Az orvosom megállapította, hogy nincs ugyan már daganat a tüdőmön, viszont néhány fehérje ráhúzódtott a környékbeli csontjaimra, csonttrákt okozva. Rögtön el is kezdtem az újabb kemoterápiát. Úgy tűnik, sokra tart engem próbatételeiben a sors...

– Egy súlyos betegség lelkileg is nagyon megpróbálja az embert, de össze is fogja a családot. Így van ez a te esetekben is?

– Eredetileg úgy terveztem meg a múlt században, hogy kis családomat majd én tartom össze humorban, szeretetben. De az élet eszünkbe jutatta ötven év házasság után, hogy esküvői fogadalmunk nemcsak úgy szólt, hogy „jóban”, hanem kisbetűkkel az is

elhangzott, hogy „rosszban” is. E fejezetben édes kis feleségem az, aki énnekem örökösen a megismert mosolygós, göndör hajú kislány maradt. Naponta, éjjel és nappal bizonyítja, hogy szavatartó kislány maradt.

– Sorstársaidat látva, milyen pluszt ad számodra a humorérzék, súlyos betegként a honi egészségügy kulisszái között bolyongva? Van, amit csak nevetéssel lehet kibírni?

– Fején találtad a kérdés lényegét! Sem fájdalmat, sem betegséget nem lehet humor és optimizmus nélkül kibírni, főleg egy olyan elidegenedő világban, ahol az egészségügy is alapjáraton neveltséges.

Az orvosok ugyan jók, tanultak, képzettek, meg műszereik is volnának. De idejük egy betegre, na az nincs sohasem! Hát hogyne volna neveltséges mindez, ha például csillagokat látsz egy derékfájástól, mint én most, de az első orvoshoz csak két hónap múlva juthatsz el, mert csak akkor tud fogadni...

– Mi az, amiért úgy gondolod, súlyos betegként is van okod hálát adni, az év történéseit végiglapozva?

– A legnagyobb elégtétel számomra, hogy közösségi oldalamon egyre többen mutatják ki felém őszinte törődésüket és aggodalmukat. Ezért cserében teljes tehetséggel tartozom nekik azzal, hogy naponta, ha lehet többször is, megnevettettem őket.

– Hogyan viszonyulnak az olvasóid a betegségéről szóló vicces beszámolóidhoz?

– Hálás olvasóközönségem van. A kórházi kalandjaimról született vidám kis beszám

olókat kiváló riporter feladatnak tartom. A Riport a pokolból című sorozatban leírtam mindazt, amit a kezelés közben megtapasztaltam, éreztem, és amiket magamról, illetve kezelőimről gondoltam. Sokat adtam volna azért, ha nekem is lett volna valakitől egy ilyen írásba foglalt tájékoztató jellegű összefoglalóm. Író fiam meg is ígérte nekem, hogy ha legyőzöm a rákot, kiadja az erről szóló írásaimat.

– Mit vársz a jövő esztendődtől?

– Mindössze annyit várok a jövő esztendődtől, hogy Nórikámmal ismét kézen fogva járhatok az utcán, és megint mi törhessük meg tavasszal a jeget a Sebes-Körörsben.

UTÓIRAT

Jóska rendíthetetlenül hitt a humor, a jókedv, a derű gyógyító és éltető erejében. Utolsó percig azt tartotta missziójának, hogy másokat megnevettessen, ami a mai küzdelmes és komor világban igazi szolgálatnak számít. Alázat, emberismeret és odaszánás szükségeltetik hozzá. És persze humor, minél nagyobb szeletekben mérve és minél szélesebb nyilvánosságnak osztva.

Küzdelmeiről tudósító bejegyzéseiben állandó jelleggel megjelent a család, szeretett Nórikája, érte aggódó fiai. Gyógyulni akart, élni. Mert volt kiért, miért. Tervezett. És ennek érdekében mindenre kész volt. Nagy és nemes küzdelem volt az övé, melyben végül sokunk szeretett fehérjósokája maradt alul, testi ereje elfogyatkozott.

De előtte még utolsó percig nevetetett, mintha csak halálos betegen is ő akarna biztatni másokat. Tartással, szeretetre és olvasóira támaszkodva, szeretetükből és biztatásukból erőt merítve vívta halálos küzdelmét.

November 4-én azonban elszállt belőle az élet. A nagy harcos, a váradi humorista, akinek szemei csillogásában és szája szegletében mindig ott lapult egy félmosoly, mint aki alig várja, hogy elmondhassa a legújabb viccét. Hogy nevetessen. Legyen az akár a nagyérdemű publikum és olvasótábor, akár egy szembejövő ismerős, kórházi alkalmazott vagy újabban sok száz neki drukkoló, érte fohászoló olvasó a közösségi médiában.

Sziporkázó humora biztatás lehet mindannyiunknak, akik gyakorta megfáradunk az élet kisebb vagy nagy küzdelmeiben. Emlékezetünkben megmarad életműve, írásai, követésre méltó emberi tartása.

Az ügyeletes szerkesztő távozott. Isten nyugtassa Fehér Józsefet.

Köti néni

Január-február az egyetemisták számára vizsgaidőszak, s egy kedves ismerősöm emlékezett arra, milyen jó volt annak idején, hogy amikor ő is vizsgázott, tudta, hogy van valaki, aki imádságban hordozza őt, vizsgáival együtt.

Az én családomban is vannak egyetemi vizsgázók, így még inkább átélhetem annak fontosságát, hogy miért használja az Úristen az én időmet, hitemet az értük való könyörögsre. De leginkább, hogy hogyan visz közel olyan állandó imádkozóhoz, aki mint a bibliai Anna (Lk 2,36-37), ha nem is állandóan a templomban, de otthonában mindenképpen szolgál az Úrnak és embertársainak az imádság fáradhatatlanságával.

Nagyszalontán, Tenkén, Nagyváradon és másutt is úgy ismeri őt leginkább mindenki, hogy Köti néni. Köti néni imádkozik a gyülekezetért, a mindenkori lelkipásztorokért, segédlelkészekért, családtagjaiért, ismerősökért, mindenkiért aki rá meri bízni titkait, vágyait, kéréseit. Aztán egy-egy beteljesült kérés után, végtelen örömmel hálálkodik az Úrnak, hogy ő is közbenjárhatott egy-egy sikerért, rég óhajtott vágy teljesüléséért, volt segédlelkészek gyermekeinek megszületéséért. Sugárzik arcáról, szeméből az öröm, de nem az elmúló, hanem a Krisztus által megmaradó „teljes öröm”, amit nagyon gyenge, a szó szoros értelmében egyre „törekenyebb” testében hordoz.

Köti néni, vagyis Köteles Erzsébet korát meghazudtoló derűvel, 79 évesen így vall magáról: „Az Úr megajándékozott önmagával, mert ilyen keményszívű világban, hitetlen emberek között már rég „belehaltam” volna az életbe.”

Tenkén született, református hitben élő családban, dédszülők, nagyszülők hitét továbbadó és továbbélő szülők gyermekeként, nővérével együtt. Első- majd második világháborús szörnyűségeket élt át a család, amikor úgy az anyai, mint az apai ágon élő nagyszülők hősiességét adták át a hat, illetve kilenc gyermek nevelésében. Az első világháborúban megmenekült nagyapát szó szerint az Úr mentette meg. Az erről szóló életmesét hallotta többször is hitelesen elmondva gyermekkorában. A nagyapát úgy érte golyótalálat a háborúban, hogy az alkarján átfúródott lövedék a szívet célozta meg, de nem tudott ártani, mert a szívet takaró zsebben ott volt a Biblia és családja fényképe, s ez megmentette! Az első-, majd a második gazdasági válság idején (1930-as évek) nem annyira szóban, mint egymás iránti végtelen tiszteletben és szeretetben tapasztalta meg a nagyszülők hitét.

– Meséljen a gyermekkoráról!

– Én, kicsi termetű lévén csak 8 évesen kezdtem el az iskolát Tenkén – emlékszik

vissza Köti néni –, mert az akkori lelkész arra kérte szüleimet, hadd szavalhassak még sokat a templomban. Így 1947-ben kezdtem az iskolát, majd Nagyváradon érettségiztem 1957-ben a Premontrei gimnáziumban (mai M. Eminescu Líceum) humán szakon. Hat nyelvet tanultam – magyar, román, orosz, francia, latin és görög – és nagyon szerettem az irodalmat. Gyermekkoromtól szerettem tanítani, már az elemi iskolában is magamhoz gyűjtöttem a gyenge tanulókat, korrepeáltam őket és így nem buktak meg. Később a sikertelenül érettségizőknek segítettem a tanulásban (többek között unokatestvéreimnek is).

Rendkívül jó tanáraink voltak – például András Ágoston és András Gusztáv (magyar- és történelem tanár), akik a tananyag mellett hitet, hazaszeretetet, magyarságtudatot is tanítottak. Velük vasárnapként a templomban is találkoztunk, ami egyáltalán nem volt kockázatmentes abban az időben. A bentlakásban nagy szigorúság volt, hetente csak kétszer 1,5 órára lehetett kimeni, illetve vasárnap délután. Egy szigorú (de jószágos) apáca volt a kapus, akinek ötlete nyomán közös kilépőt kértünk vasárnap délelőttre 1 órára, s így tudtunk elmenni a délelőtti istentiszteletre a Kőrös-parti református templomba.

Érettségi után magyar irodalom szakra készültem egyetemre, s ehhez a beadandó Dosar-ba igazolás kellett a család vagyoni állapotáról. Amikor édesapám kikérte volna ezt az igazolást Tenkén, elsőként akarták vele aláíratatni a társulási nyilatkozatot a földekről, amit ő nem vállalt. Édesapámnak akkor azt mondtam, hogy jól tette. Erős lelket adott az Úr nekem, s ezt a Lelket áldom, aki így vezetett engem egész életemen át.

Érettségi után levelezési kapcsolatban maradtam nagyváradai kolléganőimmal, akiktől decemberben értesültem arról, hogy a Mózes Iskolában nyílt egy egészségügyi technikum. Következő évben sikeres felvételt nyertem ide. Így állította át az én Uram a váltómat a tanügyből az egészségügybe. Továbbra is kedves maradt számomra az irodalom, különösen József Attila, akit eltanácsoltak a szegedi egyetem magyar tanárszékéről, mégis megmutatta, hogy „nem középiskolás fokozat” tanította nemzetét. Ennek szellemében tanítottam aztán én is 30 éven keresztül gyermekápolóként az Úrnak útjára a rám bízott gyermekeket, s mindmáig tanítom a velem kapcsolatba kerülőket.

Két éves asszisztensképzőt végezve Nagyszalontán dolgoztam folyamatosan, ápoltam a gyermekeket, ám nemcsak fizikai betegségeikben, de lelki szükségükben is. Nekem saját gyermekem nem lévén, sok gyermeknek adhattam anyai szeretetet, akiket a kórházban hagytak, tanítottam őket enni, ülni, járni. Énekeltem nekik gyermekénekeket, népi énekeket és egyházi énekeket egyaránt. Többeket örökbe is fogadtak a kórházból, akiknek életét később is kísértem.

– Mióta köteleződött el Köti néni az Úr Jézus Krisztus szolgálatára?

– A konfirmációi előkészület alkalmával, 14 évesen nagyon komolyan vettem az Ige tanulmányozását. Közben tanúja lehettem egyik nagynéném életmentésének Krisztus által, ugyanis őt gyermekét elvesztette, majd férjét is és e veszteség zavarodottá tette. Mély depresszióba került, nem törődött a világgal, egy sajátos befele forduló világban élt, ahonnan csak az Ige megszólítása az istentiszteleteken, Krisztus életet megváltoztató szava, jelenléte váltotta ki. Láttam őt egészségesen, összeroppantan és azt, hogyan kapott új életet Krisztustól. Én is erre vágytam, s így adtam át életemet az Úrnak a konfirmáció alkalmával. Majd 50 évesen, amikor sok testi nyomorúságból, háromféle szembetegség, csontritkulás, többszöri törések után korkedvezményes nyugdíjba jöttem 1990-ben még inkább beállhattam az Úr szolgálatába.

Rátekintett az Úr az én „elesett állapotomra”, és azért könyörült rajtam, mert tudta, hogy milyen nehéz helyzetekbe küld rajtam keresztül segítséget másoknak. Családomban, gyülekezetem körében, a szomszédok között széles az a terület, ahol szolgálhatok mind a mai napig az Úrnak.

– Tartsa meg Isten az ő gondviselő oltalmában továbbra is Köti nénit, hogy hirdetni tudja szavaival és tetteivel Isten dicsőségét. Köszönöm a beszélgetést.

Árulkodó kívánságaink

Mond meg, hogy mit kívánsz, és én megmondom, ki vagy! Fokozottan érvényesül ez életünk egy-egy fordulópontján, útkereszteződésében.

Az ember azzá válik, amire gyakran gondol, hisz azonosulunk akarva-akaratlan azzal, amire gyakran gondolunk, amire vágyakozunk, amit kívánunk.

Kívánságainknak, vágyainknak hosszú listája lehetséges, kezdve a földi kincsektől, az anyagi dolgoktól (hogy megszabaduljunk az anyagi gondoktól vagy meggazdagodjunk) egészen a lelkiekig. Alaptermészetünk határozza meg kívánságaink minőségét, milyenségét. Ha a lelkiség sokat jelent számunkra, ha a szellemi kincsek gyűjtésében fáradozunk, akkor minden bizonnyal kívánságaink is lelkiek, szellemiek lesznek.

Ha a mindennapi szeretetet, békességet, türelmet, megbocsátani tudást úgy kívánnánk, mint a mindennapi kenyeret és kényelmet, akkor életünk szebb, jobb, igazabb, értékesebb lenne, mert nem csak magunkért élnénk, hanem másokért is. Akkor életszemléletünk, értékrendünk megváltozna, és nem azért élnénk, hogy együnk, hanem azért ennénk, hogy éljünk, mert: „Nem több-e az élet a tápláléknál és a test a ruházatnál?” (Mt 6,25)

Önmagunkra ismerhetünk, arra, hogy milyenek is vagyunk valójában, az által, hogy mit gondolunk másokról, mit kívánunk másoknak. Ha valakire jogosan haragszunk, mert megsértett, rágalmazott, megkárosított, vajon mit kívánunk számára? Bizonyára azt, amit sokan mások, hogy Isten büntesse meg. De ha ezt az ösztönös igazságérzetünk-ből táplálkozó kívánságot áthatja a mindent megbocsátó szeretet, akkor annak minősége megváltozik, hisz már Jézus szellemében nem átkozódunk, hanem áldást mondunk, még arra is, aki minket átkoz. (Mt 5,44)

Hányszor volt nekünk is szükségünk embertársaink jóindulatára, részvételére, megbocsátására, és milyen jólesett, amikor szívből megbocsátottak! Ezt tapasztalva nekünk is képesnek kell lennünk az együttérzésre, a megértésre, a megbocsátásra, hisz testvérünk is olyan szeretetre, megértésre, megbocsátásra vágyó ember, mint mi. Csak az tud igazán megbocsátani, akinek legalább egyszer megbocsátottak. Nem kellene egyebet tennünk, mint a kölcsönösség aranszabálya szerint élnünk, és csak azt kívánnunk másoknak, vagy cselekednünk másokkal, mint amit mi magunk is szeretnénk, hogy mások kívánjanak nekünk vagy cselekedjenek velünk. (Mt 7,12) Javunkra válna, ha nem kívánnánk másoknak és nem cselekednénk másokkal azt, ami nekünk sem tetszene, ha ők kívánnák nekünk vagy tennék velünk. Ha haragot érzünk szívünkben, vagy netán gyűlölséget, ezzel nem

másoknak ártunk, hanem önmagunknak, hisz rosszirányú gondolataink, érzelmeink – annak függvényében, hogy mennyire kerülünk hatalmukba – megfertőzik lelkünket, megbetegítik testünket, még akkor is, ha azokat jogosnak érezzük. Nagyon nehéz ellenük eredményesen küzdeni, mert motivációink sokszor tudattalanok. Ha hatalmukba kerítenek, először lelkünk békéjét, egyensúlyát dúlják fel, majd testi egészségünket kezdik ki, mert ha a rosszat nem tudjuk legyőzni jóval, az győz felettünk, és „lecsüggesztjük” fejünk, akárcsak Káin (1Móz 4,6-7), és simogatás helyett ökölbe szorul kezünk.

Nem csoda, hogy bizony a legtöbbször nem lehetünk büszkék önmagunkra, hanem ezzel szemben minden okunk megvan, hogy szégyelljük magunkat: „Én Istenem, szégyellem és átallom felemelni az én orcámat tehozzád, mert a mi álnokságaink felülhaladtak fejünk fölött, és a mi vétkeink mind az égig nevedtek.” (Ezsd 9,6) Ezért jó lenne meghallgatni a Prédikátor intését: „Vesd el a haragot a te szívedből, és vesd el a gonoszt a te testedből.” (Préd 12,2) Közhelynek számít, mégis mélységesen igaz ez a megállapítás: a szeretet gyógyít, a gyűlölség és a harag megbetegít.

Ha egészségesek akarunk maradni, vagy éppen meggyógyulni szeretnénk, a haragot, az indulatot, a gyűlölséget, minden gonosz, másoknak ártani akaró gondolatot és érzelmet ki kell vetnünk a szívünk-ből, és a szeretetet, a megbocsátást, a türelmet, a megértést kell abba helyettük beültetnünk. Ha így cselekszünk, jutalmunk lesz a nyugodt, békés szív – és kell-e ennél nagyobb ajándék?! Jelképesen szólva szívünkben van egy jó (idomított, hűséges, szelíd) házőrző és egy gonosz, alattomos fenevad (kutya), és az győz a kettő közül, amelyiket tápláljuk.

*Ha a gonosznak adunk enni, hiszékenysé-
günk, gőgösségünk, előítéleteink, félelmeink, féltékenysé-
günk, kapzsiságunk, haragunk húsából, akkor az még gonoszbabb lesz, míg a jó észrevétlen marad. De ha a jót szeretetünk, bizalmunk, jóindulatunk, megbocsátásunk*

kenyeréből tápláljuk – miközben a gonoszt táplálék nélkül hagyjuk –, akkor átveszi a hatalmat, és ő véd és szolgál minket. Ha a jóval legyőződ a rosszat, akkor: „Felhasad, mint hajnal a te világosságod, és meggyógyulásod gyorsan kivirágzik, igazságod előtted jár és az Úr dicsősége követ.” (Ézs 58,8)

„Kérj, amit akarsz, hogy adjak néked!” (1Kir 3,5) – szólította meg Isten Salamon királyt, és tudjuk, hogy ő „bölcs szívet” kért. Tőlünk is megkérdezi, hogy mit adjon nekünk? Hogy mit kérjünk és mennyit, azt a következő történettel szemléltethetem: valaki betéved egy boltba, és nagy meglepetésére Istent látja a pult mögött, aki így szól hozzá: Kérhetsz, mit akarsz, én megadom néked, amennyiben lehetséges. Kapva kap az alkalmon a „vevőnk”, és kikezdehetetlen egészséget, holtáig tartó anyagi jólétet, gazdagságot, tekintélyt, hatalmat, és hosszú-hosszú életet kér. Erre az Isten így válaszol: Menj ki az üzlet elé, és nézd meg, mit ír a cégtáblán! Azt, hogy magüzet – volt a felelet.

Mi is, ha kérünk Istentől, ne legyünk telhetetlenek, ne kész dogákat, javakat kérjünk, főleg ne anyagi kincseket, hanem csak erőt, egészséget, okos értelmet, tiszta és bölcs szívet, mustármagnyi hitet, csöppnyi türelmet, kitartást, hogy gyarapíthassuk lelki kincseinket, szellemi vagyónkat, melyet tőlünk senki el nem vehet, még a halál sem.

Ha megkérdezné Isten, mit kívánunk, mit adjon nekünk, erdőt-e vagy fát, válasszuk az erdőt, hogy kitermelhessük a fát. Tavat-e, vagy halat? – válasszuk a tavat, melyből kifoghatjuk a halat. Földet-e vagy gabonát? – válasszuk a földet, hogy azt megművelve arathassunk. Soha ne az erőnkhez mérhető munkát kívánjuk, kérjük Istentől, hanem a munkához szükséges erőt, és soha ne kész dolgokra vágyakozunk, kész dolgokat kérjünk, hanem csak lehetőséget, hogy amire képesek vagyunk hittel, türelemmel, kitartással, szeretettel, apránként megvalósíthassuk, hogy életünkön áldás, és munkálkodásunk által gyarapodás legyen!

Gondolatok a magyar nyelvről

„Gyermekeik fele asdódi nyelven beszél. Júdai nyelven már nem is tudtak, hanem valamelyik másik nép nyelvén beszéltek.” (Nehémiás 13,24)

(Folytatás a januári lapszámból)

Mindig azt próbálták megfejtetni, hogy honnan jöttünk és az útvonalat módosították, hogy a „vándorló”, „kőborló”, egyes történészek szerint besenyők (és más népek) által „kergetett” magyarság végül megérkezett Európa leggazdagabb, legjobban védhető, központi fekvésű és mindenki által irigyelt Kárpát-hazába és azt 1000 éven át több-kevesebb sikerrel, nagyhatalmak ellenében is, de birtokban tartotta. Ezzel szemben a legkézenfekvőbb magyarázatnak az tűnik, hogy a magyar nyelv és nemzet a Kárpát-medencében fejlődött ki és a népszaporulat egy része innen áramlott ki többször is a történelem folyamán a szélrózsa minden irányába. Majd onnan szükség esetén bizonyos nép-részek visszatértek.

Ez már tankönyvben is megjelent. A dr. Bakay Kornél által szerkesztett 5. osztályos anyanyelvi tankönyv 129. oldalán ez áll: „Az újabb kutatások alapján lehetséges, hogy a Kárpát-medencében is évtizedek óta laktak magyar nyelvű népcsoportok /.../”, továbbá a 29. oldalon: „Legújabbban a tudósok génvizsgálatok révén (DNS) kimutatták, hogy 35-40 ezer évvel ezelőtt magyar fajta-jellegű emberek is laktak mai hazánk földjén”.

Grover S. Krantz amerikai antropológus „Az európai nyelvek földrajzi kialakulása” című művében így ír a magyar nyelvről: „Úgy találom, hogy átmeneti kőkori nyelv, megelőzte az újkőkori kezdetét”. /.../ „...az összes helyben maradó európai nyelv közül gyakorlatilag a magyar a legrégebb”. Michelangelo Naddeo, Európa ősmúltjának olasz kutatója írja: „/.../ a magyarok Európa őskövületei, a kontinens legősibb népe”. Szabó István Mihály akadémikus a magyarok Kárpát-medencei jelenlétének kezdetét 40 ezer évvel ezelőtre teszi.

Érdekes, hogy kétféle nézőpontba csoportosíthatjuk a véleményeket: vagy vándorlásunk alatt minden néptől, akivel érintkeztünk felszedgettük a szavakat és önállóan képtelenek voltunk bármit is kulturális szempontból létrehozni, vagy pedig mi adtunk át a többi népnek szavakat és eszközöket. Nehéz feltételezni azt, hogy mi vagyunk a „gyűjtögetők”, ha szembe állítjuk a találmányokat: a magyarsághoz (illetve őseihez) köthető a rovásírás, a kerék, fazekaskorong, szekér, tejpör, kengyel, visszacsapó íj, nehézeke, vetésforgó, gomb, fehérnemű, kazak(zakó), szauna, központi fűtés, réz, vörösréz, acélrugó, kocsi (hintó) valamint a szablya (gladius

hunnicus), amely a maga korában elsöprő haditechnikai fölényt jelentett más népekkel szemben.

Ezen kívül a magyar kovácsok és ötvösök munkái a kora középkorban már nagyon híresek és keresettek voltak. Valamint íme néhány példa az újabb kori magyar leleményre: telefonközpont, számítógép, képcső, 3D monitor, floppy lemez, golyóstoll, gyufa, villanykörte, helikopter, lökhajtású repülő, hangosfilm, képtávíró, sztereo rádióadás, automata sebességváltó, bolygókeresek sebességváltó, dinamó, elektromotor, porlasztó, benzinmotor, benzinmotoros autó, vízturbina, gőzturbina, szélturbina, forgó kondenzátor, sugárhajtómű, ejtőernyő, transzformátor, nukleáris láncreakció, atomreaktor, hidrogénbomba, lökhajtású repülő, torpedó (robotrepülőgép), kórházi fertőtlenítés, Béres-csepp, lágy kontaktlencse, lift, bakelit hanglemez, mikrobarázdás lemezjátszó, holográfia, filmfelvevő gép, szódavíz, élesztő, színes televízió, részecskegyorsító, stb...

Nehéz elképzelni, hogy egy találmányos nép épp csupán híres nyelvét szedegette volna máshonnan. Vajon melyik álláspont az igaz? Ilyenkor gondolunk arra, hogy egy kicsit ez is, egy kicsit az is igaz. Kicsit találmányos és kicsit szedegetők volnánk? De a valóság szükségképpen más kellett, hogy legyen. Ebben az esetben nincs arany középut. Valaki a saját őseit vagy találmányosnak, vagy szedegetőnek ismerheti el.

Mivelünk ez utóbbit kívánják elhiteni. Mindig csak ezt halljuk, és etimológiai könyveink sem győzik hangsúlyozni: ezt a szót is átvettük, azt a szót is átvettük, amatt a szót is átvettük valamilyen másik nyelvből. Nyelvünk mintha másodrendű, számtalan nyelvből véletlenszerűen összehordott, fésületlen egyveleg lenne. A legkülönösebb az, hogy nem az idegenek, hanem a magyar

tudományos réteg egy részének véleménye az, hogy a magyar nyelv csak valamiféle hordaléknyelv.

De mit mondanak a külföldiek a magyar nyelvről? Néhány idézet:

- Grimm Jakab meseíró (19. század), aki egyben az első német tudományos nyelvtan megalkotója is: „a magyar nyelv logikus és tökéletes felépítése felülmúl minden más nyelvet.”

- N. Erbersberg bécsi tudós (19. század): „Olyan a magyar nyelv szerkezete, mintha nyelvészek gyülekezete alkotta volna, hogy meglegyen benne minden szabályosság, tömörség, összhang és világosság.”

- George Bernard Shaw drámaíró: „Bátran kijelenthetem, hogy miután évekig tanulmányoztam a magyar nyelvet, meggyőződésemé vált: ha a magyar lett volna az anyanyelvem, az életművem sokkal értékesebb lehetett volna. Egyszerűen azért, mert ezen a különös, ősi erőttől duzzadó nyelven sokszorta pontosabban lehet leírni a parányi különbségeket, az érzelmek titkos rezdüléseit.”

- Ove Berglund svéd orvos és műfordító: „Ma már, hogy van fogalmam a nyelv szerkezetéről, az a véleményem: a magyar nyelv az emberi logika csúcsterméke.”

- Teller Ede atomfizikus így nyilatkozott: „... új jeles felfedezésem, miszerint egy nyelv van, s az a magyar.”

Nem különös-e, hogy a magyar tudomány minden erőt bevetve igyekszik lefokozni a magyar nyelvet, ám a külföldi szakvélemények ennek az ellenkezőjét hangsúlyozzák: nyelvünk egyedülálló nagyszerűségét, ősiségét, mi több, van ki a magyar nyelv Kárpát-medencei ősi volta mellett is kiáll.

Református jelképek

Mire való a templomok tetején a kakas? – kérdezi Bod Péter „Szent Hilarius” című művében. „Hogy midőn látják a bűnösök, emlékezzenek meg arról, hogy a kakasszóra a Krisztust megtagadó Péter megtért; ők is térjenek meg s kegyelmet nyernek. A próféták és apostolok írásában gyönyörűséges kakasszó ez: Serkenj fel te, ki aluszol és kelj fel az halálból, és megvilágosodik néked a Krisztus!” – hangzik a válasz.

A keresztyén szimbólumok szemléltető és eszméltető egyszerre. Az üldözések idején, ezeken a jelképeken keresztül vették fel a kapcsolatot biztonságosan egymással Krisztus követői. Akik nem ismerték a mögöttes jelentést, azok elmentek mellettük, de akik értették, azok néhány egyszerű vonásból tudták, hogy miről van szó. Idővel a szimbólumok szemléltető eszközökké is váltak az írástudatlanok számára.

A keresztyén szimbólumok közül mára egyértelműen a kereszt emelkedett legmagasabbra, bár kezdetben ez nem így volt. Az első ismert keresztyén szimbólum a hal volt: görögül ugyanis a hal szó betűszóként a „Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó” hitvalló mondatot adja ki. Ezért festettek vázlatos halrajzokat az istentiszteletek titkos gyülekezőhelyeinek megjelölésére vagy a római katonakombák keresztyén sírhelyeinek jelzésére.

Manapság legtöbbször talán gépkocsik hátulján látjuk ezeket a jelképeket.

A kereszt szintén központi helyen áll a keresztyén jelképek között. Bár manapság a kereszt ékszerként és díszként is használatos, de még számunkra, reformátusok számára is több annál! Templomaink bútorzatából hiányzik ugyan, de benne van például egyházi címerünkben, a bárányt tartó zászló jelvényében. A zászlós bárány Krisztus aláztos áldozatára és az általa megszerzett győzelemre egyszerre utal. A kereszttől való tartózkodás magyar református egyházunkban az ellenreformáció keserű emlékeként él bennünk.

Református felekezetünk 500 éve alatt viszont saját jelképeink is meghonosodtak. A legszembetűnőbb mindenképpen a templomtornyok tetején látható csillag, ami egyértelműen református szimbólum. A betlehemi csillagra emlékeztet, amely mutatta az utat a napkeleti bölcsek számára, hogy megtalálják a megszületett Megváltót. A torony, és a benne levő harang hangja ugyanígy az irányt mutatva vezeti az embereket Krisztushoz!

Szintén egyedi református jelkép a pelikán, amit főként szószék-koronákon szoktunk látni. A pelikán (látszólag) saját húásával és vérével táplálja kicsinyeit, ezzel Krisztusra utalva. A Benne való hit ugyanis nem filozófiai rajongás, vagy olyan újdonság, amit az Athéniai is kerestek a hétköznapok szürke-

ségének megszínésítésére! A pelikán azt hivatott szimbolizálni, hogy Krisztus teste és vére az örök életre táplál bennünket.

A szószékeken, templomajtókon, sírhelyeken megjelenő kehely a csordultig telt kegyelem teljességére emlékeztet. Az úrvacsorai kelyheket pedig sokszor halpikkelyekkel vagy verejték-cseppekkel díszítik, amivel művészi szintre emelkedik a jelképek használata. Kifejezetten kálvini szimbólum az égő szív, amit egy kéz tart. Reformátorunk a 25. zsoltár buzdítását követve így próbálta a szív Istennek való odaszánására ösztönözni Krisztus követőit.

Egyedi református jelképnek tekinthetjük a lelkipásztori liturgikus öltözet is. A református palást egyszerű és csak istentiszteleti alkalmon használatos. Nem az egyházi méltóság kifejezésére használjuk, hanem a tudományosság jelképeként. A szolgálatra való felkészültséget hivatott kifejezni. A főveget rendszerint csak kültéri szolgálatok alkalmával használják, de nemcsak hasznossági okok miatt, hiszen a főveg jellemzően a magyar kis- és középnemesek egyedi fejfedője volt.

A jelképek Krisztusra emlékeztetve beszélnek hozzánk. Bennük van a keresztyén ember múltja, jelene és jövője, hogy megtudjuk hová tartozunk. Erősítsék ezt a tudatot!

TOKÁR SÁNDOR

Erdélyi középkori egyházi vagyonösszeírások tanulsága

Különösen összetett és izgalmas tanulmányi területtel szolgálnak a 17-18. századból fennmaradt egyházi vizitációs jegyzőkönyvek. A protocollumok ugyanis az évenkénti vagyongazdálkodási felmérések által a korabeli egyházi mindennapokba is bepillantást nyújtanak.

A helyi körülmények megismerésére nézve, a kor szegényes dokumentációit figyelembe véve, sok esetben valósággal arannyal érnek fel ezek az alig kibetűzhető régi jegyzőkönyvek. Megvilágítják például azt a kérdést, hogy hogyan lehetett azokban az időkben templomot, parókiát, iskolát építeni és fenntartani?

A leginkább tanulságosaknak mindig a fegyelmi ügyek bizonyulnak. A 38 vizsgált egyházközség közül többen is a lelkész magaviseletére volt panasz: részegeskedett, durva szavakkal fedte a gyülekezetet („egy singes szarvuk kellene, hogy legyen; fekete a lelkük, mint a kesely ökör”). Szintén visszatérő panasz volt, hogy a lelkipásztorok nem olvastak fel istentiszteleten a Bibliából, késtek a templomból vagy szolgálatot mulasztottak, nem készültek, sokan pedig olvasták a prédikációt. Az egyháztagok esetében a részegeskedés mellett a paráznaság volt a legáltalánosabb panasz.

De voltak nagyon furcsa esetek is, főleg mai ésszel olvasva. Ilyen volt például 1765-ből Szabó Lázár, nagyercsei lelkipásztor esete, aki ellen Toldalagi Ferenc patrónusnak az volt a panasza, hogy húga vele együtt él a parókián. A Vizitáció az ügyet kivizsgálva azt a határozatot hozta, hogy a lelkipásztor küldje el hűgát maga mellől és nősüljön meg, erről pedig írásban tegyen ígéretet. Szabó Lázár hat nappal később felkereste az éppen Erdőszengyelen tartózkodó Vizitációt és arra kérte, hogy visszahozhassa hűgát, amíg meg-nősül. A Vizitáció elutasította a lelkipásztor kérését és a rendelet betartására kötelezte. Továbbiakat nem tudunk az ügyről.

A vagyonösszeírások között érdekes leírás maradt fenn a kor erdőgazdálkodásáról is. 1764-ben Disznajón azzal a módszerrel jutottak olcsón fához, hogy éjjel kivágták, nappal pedig kifizették azt „leesett”, azaz ki-dőlt fa árán (egy öl = 1 krajcár). A Vizitáció arról rendelkezett, hogy állítsanak erdőpásztort. Akit az erdőpásztor lopáson tetten ért az 3 forint büntetést kellett fizessen. (A büntetés 1/3 része az erdőpásztoré, 2/3 része pedig a gyülekezeté maradt.) A „leesett” fát pedig ezután a curator eladta vagy a lelkipásztornak adta.

Komoly kérdést jelentett a templomi ülésrend is. Ekkor minden család saját költségén készített egy-egy templomi padot, amit mindenki a lehető legelőkelőbb helyre szeretett volna helyezni. Oroszfáján például új székről rendelkeztek: utasították a curatort, hogy „Makainé és Gyitrainé székét tegyék vissza a fel mellé, ahol eddig voltak, a felszabadult helyet pedig Gyulaiék kapják meg!” Humoros az az eset, ami Radnótfáján történt. A Vizitáció döntése értelmében Újfalusi Jánosné férje első feleségének székét kapta, de amennyiben „nem fér bele, akkor oda üljön, ahova befér”.

Az év eleji számadások azt is megörökítették, hogy az egyházközségek a kor „bankjaiként” is működtek: hosszú lejáratú kölcsönt adtak az egyháztagok számára. Például Nagyercsén Toldalagi Ferenc 1753-ban 12 éves kölcsönt vett fel 200 forintra, amelyet 1756-ban még 79 forint felvételével megtoldott. A jegyzőkönyvek alapján csak az derült ki, hogy a határidő lejártával Toldalagi az eredeti összegnek alig felét fizette vissza és még fennmaradt 129 forint 42 dénár az adósságból.

SCRIPTOR

Egy nemes lelkű asszony

Minden kornak megvannak a maga híres politikusai, egyházi méltóságai, de megvannak a nagyasszonyai is. Azt viszont mindig az utókor dönti el, hogy kit tart kiemelkedő alaknak. Senki sem úgy indul el életútján, hogy híres lesz, csupán mindenki teszi a dolgát. Viszont vannak, akiknek a másokért való szolgálat is a hatáskörükbe tartozik.

Sokszor kérdés az, hogy vajon mi az a nőszövetség, miért van szükség a presbitériumon kívül bármilyen szervezetre, és milyen feladatok van az asszonyoknak a gyülekezetben?

Ha biblikusan vizsgáljuk meg, és a Jézus követő asszonyok életét nézzük, azt láthatjuk, hogy már akkor sok feladatuk volt, és minden helyzetben ott voltak Jézus körül. Noha a társadalom nem tekintette egyenrangúnak őket a férfiakkal, Jézus másképp viszonyult hozzájuk: megszólított asszonyokat, pl. a samáriai asszonyt, bement a házba, amikor csak nők voltak otthon: Mária és Márta, megmentette a bűnös nőt a farizeusok halálos ítéletétől, ugyanúgy gyógyított nőt, mint férfit, nem tett különbséget köztük.

Az Újszövetség asszonyai, akiket lehet a nőszövetség példaképeinek, előfutárainak nevezni, sokrétű feladatot végeztek: a samáriai asszony hirdette Krisztust, a bűnös nő megtért, Márta szolgált, Mária hallgatta a tanítást, voltak, akik a vagyonukkal segítettek, ott voltak a kereszttövében nagypénteken, részt vettek a temetésen. A feltámadás első hírnökei is ők voltak, valamint Jézus mennybemenetele után foglalatosságok voltak az apostolokkal az imádságban, könyörgésben, kenyér megtörésében. Tehát az Újszövetség asszonyai között volt, aki szolgált, más evangéliumot hirdetett, imádkozott, adakozott, meggyógyult, megtért, úrvacsorázott, vagyis az adott helyen azt tették, amire éppen szükség volt.

Az Újszövetség későbbi részeiben is fellelünk asszonyokat, hiszen Tábita varrt az özvegyasszonyoknak, Lídia a lakását ajánlotta fel istentiszteleti helynek. Tehát ha meg kellene fogalmazni a nőszövetségi munka kezdetét, én azt mondanám, hogy ez a Jézus kora, ha pedig a feladatát, akkor azt mondanám, hogy minden korban, amire a legnagyobb szükség van.

A két világháború korának egy kiemelkedő magyar nőalakja:

ZSINDELYNÉ TÜDŐS KLÁRA

A református prédikátorokkal, politikus felmenőkkel büszkélkedő asszony Debrecenben született 1895-ben, szülei egyetlen féltve őrzött gyermekeként. Kisdiaákként a református Dóczy Gimnáziumba járt, de hittan he-

lyett inkább a táncórákat látogatta, pedig bevallása szerint „mindig nagyon izgatta az az érthetetlen, titokzatos kis könyv: a Biblia”.

Tizennyolc éves korára bejárta Európát: Svájcban, majd Angliában tanult. Éppen egy ilyen útról érkezik haza a gazdag tudással és ambíciókkal rendelkező lány, de tragikus kép fogadja: apja csődbe ment, és elmebetegségebe került. Az addigi álomból fel kell ébrednie. Budapestre költözik, ahol apja ápolásával és tanulással tölti idejét, szegénységben. Családi barátok támogatják őt anyagilag és lelkileg is. Metodista istentiszteletekre is ellátogat, amelynek prédikációi nyomot hagynak a szívében. Figyelmét azonban a művészet elbűvölő világa tereli más irányba. Elfelelt ambícióit, ötleteit a fővárosi nyüzsgés újraéleszti: balerina, rendező és dekoratőr akar lenni. Családja e tervek hallatán hazaparancsolja, majd házasságba kényszeríti. Tanyasi környezetben próbál asszonyi kötelességeinek eleget tenni, de a tőle idegen életkörülmények kikezdi, így hosszas küzdelem után férjével elválnak.

Családjával szembeszegülve Budapestre költözik, ahol újra pénz nélkül kezdi el életét: cikkeket fordít és ruhákat varr, majd beiratkozik az Iparművészeti Főiskolára. Lehetőséget kap, hogy önkéntesként segítkezzen az Operaház jelmeztárának rendbetételén. Operaházi pozíciójáról Klára asszonynak azonban le kell mondania, mikor második férje, Zsindely Ferenc az akkori kultuszminisztérium államtitkári titulusát tölti be. Ekkor kezd hozzá estélyi ruhákat készíteni, amelyekhez a magyar népviselet formái és motívumvilágából merít, a kor ízlésének megfelelően.

A siker elmaradhatatlan, a Tüdős Klára-modellek Budapestet szinte a kor divat fő-

városai közé emelik. Megnyitja a Pántlika Szalont, a megrendelések sorra jönnek. Titka a kézi hímzés és szövés alkalmazása a gépesített termeléssel szemben. Alkalmazottai egyszerű vidéki parasztasszonyok voltak, akik „földet vettek, tehenet, szekeret hímzéseikből”, Klára asszony pedig felépítette házát az Istenhegyi úton. A nemzetközi piac egy karnyújtásnyira van tőle, a második világháború azonban határon belülré szorítja a kereskedelmet. A szalon működését igyekeznek fenntartani, hiszen a hímző, szövő asszonyok családja számára sokszor ez az egyedüli bevétel, de zsidó alkalmazottait sem küldi utcára, szembeszegülve a zsidótörvényekkel.

Már nagyvilági dáma és miniszterfeleség, amikor egy lelkésszel történő beszélgetés után Jézus Krisztus mellett dönt, és életét a bibliai értékekhez igazítja. A református egyház oszlopos tagja lesz, 1943-ban pedig kinevezik az Országos Református Nőszövetség elnökének. A talpraesett asszony kezdetben zokog, tiltakozik, nem érti, miért rá esett a választás, ám mikor szembetalálja magát az első megoldandó feladattal, tehetsége kibontakozik.

HŐSIES SZOLGÁLAT

Pályaudvarokon élelmet és teát osztanak a menekülőknél. Először azok gyermekeit, majd egyre több zsidó anyát és gyermeket rejtenek el az ekkor már menekültszállásá átalakított svábhegyi házukban, a Gestapo közvetlen közelében. A zsúfolt villában összesen hetvenkét személynek nyújtanak menedéket a vézskorszakban, de a svéd misszióval karöltve még két házban száz további ember védelmét biztosítják. A rendkívül jó szervezőkészséggel megáldott asszony mindenre gondol, férje pedig, aki ekkor már expolitikus, mindenben támogatja, védelmezi. Az élelemből mindez idő alatt sem fogynak ki, váratlanul mindig hírt kapnak lebombázott élelmiszergyárak készleteiről vagy adományokról. Az így felhalmozott konzerv- és téstataralékaik a háború utáni ínséges időkben is segítséget nyújtanak másoknak.

A háború után svábhegyi villájukból minden menekült sértetlenül tér haza. Férje korábbi politikai szerepvállalása miatt a kommunizmus idején vagyonukat elkobozzák, és kitelepítik őket. Segítséggel Balatonlellére, egy nyaraló házmesteri lakásába költöznek. Életéről két könyvet is írt, Isten markában és Csizma az asztalon címmel. Ő volt az a kivételes tehetségű és széles látókörű asszony, akinél az inspiráció remek üzleti érzékkel párosult, és kemény munkával meg tudta valósítani elképzeléseit. Mindemellert pedig emberségből is kitűnőre vizsgázott.

Presbiter és patrónus

A bibliai tanításon alapuló, laikusokból álló presbitériumok mai szervezetéig az egyháznak sok küzdelmen kellett átmennie. Presbiter ma az, akit hite, tapasztalata és bölcsessége nyomán a gyülekezet bizalmában részesíti, és megbízza az eklézsia anyagi és lelki javainak őrzésével és gazdagításával. Mai írásunkban a presbiteri rendszer kezdeteit járjuk körül azzal a reménységgel, hogy meglátva honnan indultak eleink talán majd mi is jobban megbecsüljük azt, hogy hova jutottunk mostanától Isten kegyelméből.

Az első presbitériumok először a reformáció városaiban alakultak meg. Leghamarabb Strasbourghban, a képrombolókkal szembeni erőszakos fellépések védelmében, hogy jogszerű elbánást biztosítsanak az új tanok híveinek.

Kálvin János egész életében azért küzdött Genfben (sokszor éppen a város lakóival szemben), hogy az egyházi rendtartás (a város alkotmánya) részeként konzisztóriumot, azaz vezetői testületet állítsanak fel, melyet a város lelkipásztorai és 12 laikus alkotott. Bár a presbiteri rendszer mára már összeforrt a demokrácia fogalmával (6 évre, voksolással választjuk őket), Kálvin idején még a városi tanács delegálta a presbitérium nem lelkészi tagjait, és felügyelte annak működését. A presbiterek tehát nem a nép képviselői voltak, hanem előljáró vezetők az Úrban!

A korabeli Erdélyben a gondnokok és az egyházfik voltak azok, akik a lelkipásztor mellett felelősséggel tartoztak az egyházi életért. A gondnok feladata volt például az egyház földjének és erdejének műveltetése és őrzése, ő tartatta be az egyházmegye rendelkezéseit.

A reformátorok ugyanis a Szentírás tanítását vették alapul. Az ősegyház presbiterei nem jogszabályok, hanem Krisztus tanítása szerint vezették az Istentől rájuk bízott lelkeket, ami korántsem volt ismeretlen annak előtte. Isten népe tudniillik már a pusztai vándorlás idején megismerte ezt a vezetési módszert: Mózes mellé Isten hetven vént választott ki, akikkel megoszthatta a felelős vezetés terheit (4Móz 11).

A szentírási alapokat a reformáció idején is kiindulási pontnak tekintették, ennek ellenére a presbiteri vezetési rendszer a Kárpát-medencében sajátos módon honosodott meg. Nyugat-Európában a presbiteri vezetési elv hatására elvetették a püspöki (episzkopális) vezetési formát és létrejöttek az ún. kongregacionalista (független) gyülekezetek, amelyek nem ismerték el a magasabb szervezeti egységek (püspökök, érsekek) kormányzói tekin-

télyét. Ez egyfajta identitásbeli elhatárolódás is volt a római egyházzal szemben: nekünk nincs pápának, egyedül Krisztusunk van! Egy-egy vitás kérdésben csak az egész gyülekezet dönthetett: demokrácia az egyházban. Ennek egyenes ági következménye több esetben az lett, hogy a véleménykülönbségeket szakadással intézték el. Nem volt felsőbb irányítás, ami kötelezően követendő útmutatást adjon.

A Kárpát-medencében ezzel ellentétben az ún. zsinat- presbiteri elv honosodott meg (a zsinat a katolikus egyházban a bíborosok, érsekek és püspökök gyűlését jelentette): minden vezető testületet egy lelkészi és egy világi tag együttesen alkot (paritás elve). A magyar református területeken két egymást felerősítő ok miatt alakult így az egyház szervezete.

Magyarországon hiányzott a városi polgári réteg, ami tőlünk nyugatabbra a presbitériumi rendszer gerincét szolgálta, illetve az egységes protestáns társadalmi közeg (a mohácsi vész után az ország három részre szakadt). Az arisztokratikus, rendi társadalomban pedig nem volt életképes az a presbiteri rendszer, amit a külföldön tanuló lelkészek láttak, bármennyire helyeselték is elvét az itthoni reformátusok. Idehaza református patrónusokra volt szükség, akik a fokozódó ellenreformációs nyomásnak ellent tudtak állni, és az anyagi és jogi ellehetetlenítést saját vagyonnukkal és befolyásukkal ellensúlyozták.

A peregrinációból hazatérő lelkészek hozták ugyan magukkal az ott látott presbitériumok elképzelését, és történtek is kezdeményezések presbitériumok felállítására (Pápán 1615-ben heidelbergi mintára), de ezek a nagyobb városokon kívül nem maradtak életképesek.

Méliusz Juhász Péter püspök már az 1567-es debreceni zsinattól kezdve elkezdte a hazai helyzetre alkalmazva megteremteni a konzisztóriumok felállításának körülményeit, melyben még a lelkészi jelleg dominált. A presbiterek feladata az egyház anyagi és szervezeti felügyelete volt, a törvényhozásból és az egyházfegyelmezésből ekkor még hiányoztak a világiak. Ezeket a feladatokat az egyházmegyei vizitáció látta el, a világi karhatalom jelenlétében, ami jól mutatja, hogy ekkor még nem volt szétválasztva az egyházi és a világi élet.

A korabeli Erdélyben a gondnokok és az egyházfik voltak azok, akik a lelkipásztor mellett felelősséggel tartoztak az egyházi életért. A gondnok feladata volt például az egyház földjének és erdejének műveltetése és őrzése, ő tartatta be az egyházmegye rendelkezéseit; ő felelt az eklézsia ladjáért, ami az egyházközség pénze és kegytárgyai mellett a tulajdonleveleket és a szerződéseket is tartalmazta. Az egyházfi dolga főleg az egyházfenntartó járulék terménybeli összegyűjtése volt, amiben kényes esetekben a világi hatóság emberei is segítettek. Munkaköre sok perpatvarral és kevés honoráriummal járt, ezért nemegyszer belefáradtak abba és lemondtak tisztségükről.

Erdélyben tehát a sajátos társadalmi-politikai helyzet sajátos egyházi vezetési formát kívánt. Ez volt a patrónusi rendszer. Ők voltak azok, akik igazi pártfogókként vállalták a külső segítségnyújtást, de a belső tevéleges jelenlétet is. A 17–18. század folyamán gondnokokként, konzisztórium tagokként az egyházközségek külső anyagi életének irányítása mellett az egyházvédelem jogi részét is ők vállalták fel. Ez a sajátos egyházi és világi (nemesi) elemre épített kettősség tartotta meg egyházunkat a nehéz próbák idején!

A várakozás megáldott napja

Nemrég első alkalommal tartottunk Adventi gyülekezeti napot Resicabányán. Célunk az volt, hogy a megszokott egyórás istentisztelet helyett legyen egy olyan alkalom, amikor az Istenre és az ígére való figyelés mellett beszél-gessünk egymással, többet énekeljünk, gyakoroljuk a közösséget.

Advent második vasárnapján került sor erre a különleges, áldott, csendes programra. Megyasszai Attila lelkipásztor a János evangéliumból vett igéből tanított: Én vagyok a világ világossága. Jézus Krisztus nemcsak kijelentette önmagáról azt, hogy ő a világosság, hanem ezt el is hozta. Bennünk is ő teremt világosságot a megtérés, újjászületés útján.

Több történet is elhangzott Wayne Rice gyűjtéséből, A gyertyacsonk, A kisteve, A visszhang, melyek révén azt a gondolatot vihettük magunkkal, hogy Istennek célja van velünk, ő arra teremtett minket, hogy őt tükrözzük, szeretetet adjunk, ne csak önmagunkért éljünk.

Theer József Gárdonyi Géza és Wass Albert költeményeit szavalta, Hategan Márta pedig egy adventi verssel és egy énekkel szolgált. Hálaadást, dicsőítést, imádságot, áldáskívánást fogalmaztak meg énekeink, melyeket gitárkíséréssel és zenei háttérkíséréssel énekeltek. A nap folyamán szó volt a zsidó Hanuka ünnepről is, a fényről, az istentelen-ség elleni harcról, a reményről.

Közös ebéddel zártuk adventi napunkat, örültünk a közösség által megélt áldásoknak is, hiszen resicabányai, boksánbányai és karasovai reformátusok és római katolikusok lehettünk együtt Isten kegyelméből.

MEGYASSZAI JÚLIA

Szépkorúak találkozója Hosszúmezőn

Az apostolok így szóltak az Úrhoz: „növel a hitünket!” Az Úr ezt válaszolta: „Ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és így szólnátok ehhez a vadfügefához: Szakadj ki gyökerestől, és gyökerezz meg a tengerben – az engedelmeskedne nektek.” Lukács 17,5-6

Isten kegyelméből a fenti igeversekkel kezdte meg ünnepi prédikációját Fazakas Judit lelkipásztor nő november 4-én délután, amikor ünnepre hívogatták a híveket az immár több, mint 800 éves templom harangjai Hosszúmezőn.

Az ünneplés oka a már másodízben megrendezett Szépkorúak találkozója volt.

Hála és öröm volt szívünkben, hogy még számos szép kort elért testvérünk kulcsolhatta imára kezét megköszönve, hogy a templomban lehet, hiszen sok idős egyház-

tagunk egészségi állapota még ezt sem engedte meg.

Lelkipásztor nő kihangsúlyozta a prédikációban a hit fontosságát a mindenkori ember életében. Aki fiatal korától táplálja lelkét Isten ígérével, az idős korában el tudja fogadni, hogy, habár ereje gyengül, és egészségi állapota romlik, a hite napról-napra erősödik. Sok idős ember életében a hit olyan, mint egy mankó vagy járókeret, mert általa előre haladni a mindennapi kihívások közepette. Akinek az életében ott van a hit nappal és éjjel, azt nem riasztják el az aggodalmak, mert tudja, hogy Isten kegyelme nagy és véghetetlen. Akit Ő kegyelmébe fogad, azzal együtt jár, asztalához ül és vele vacsorál.

Az ünneplőket a gyülekezet kórusa két szép énekkel köszöntötte ajándék gyanánt.

Olyan énekek csendültek fel, melyek a szemekbe könnyeket csaltak, a lelkekbe pedig hálát és köszönetet sugároztak.

Az ünnep színvonalát még két vers is emelte, kihangsúlyozva annak fontosságát, hogy jó nekünk, hogy ők még vannak!

Záróének után az ünnepeltek szeretetvendégségen vettek részt a nőszövetségi tagok és a gyülekezet ifjai szervezésében, ahol finom töltött káposztával lepték meg a szervezők a meghívottakat, így biztosítva idős testvéreinket arról, hogy van, aki tovább vigye a tőlük örökölt hagyományokat.

Az ünneplés kötetlen beszélgetéssel ért véget, de távozáskor mindenki azzal lépett ki az ajtón, hogy: „ha Isten is úgy akarja, akkor jövőre ismét találkozunk.”

BALAS ERNŐ főgondnok

Újraavasztották Kató Béla püspököt

Az Erdélyi Református Egyházkerület közgyűlése kolozsvári ülésén megavasztotta tisztségviselőit a következő hat évre.

A püspök a 121 leadott szavazatból 119-et szerzett meg. A közgyűlés újravasztotta tisztségébe Kántor Csaba püspök-helyettest és Szegedi László generális direktort is. Az egyházkerület világi vezetőinek számító főgondnoki tisztségekbe két új személyt, Ambrus Attilát és Tőkés Zsoltot választották a tisztségét megőrző Dézsi Zoltán mellé.

„Fontosnak tartom, hogy mögöttem olyan közösség áll, amely úgy gondolja, hogy szükség van rám a munkában. Ez jelentős biztatás, üzenet” – mondott köszönetet Kató Béla az eredményhirdetést követően a közgyűlésnek, hogy újra bizalmat szavaztak neki. A püspök az egyházkerület honlapján megjelent közlemény szerint rámutatott: a megújulás, reménnyel teli jövő ünneplésekor valójában Istennek kell hálát adni, őt kell ünnepelni.

„Az elmúlt mandátumban voltak tévedések, hibák, de igyekeztünk tudásunk szerint a legjobban végezni a szolgálatot. Mindazok, akik feladatot kapnak, tisztséget viselnek, fontos, hogy munkájukat szolgálatnak tekintsék” – jelentette ki a püspök, aki a tizenöt egyházmegye egyedüli jelöltje volt, és szinte egyhangúlag szavazta meg a jelen levő 121 küldött. Kató Bélának hat év alatt már harmadszor szavazott bizalmat a közgyűlés. Első püspöki mandátuma közepén ugyanis – a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium újraállamosításakor – felajánlotta lemondását, de a közgyűlés akkor is megerősítette tisztségében. A most kezdődő hatéves mandátumát nem viheti végig, ugyanis öt év után betölti a hetven évet, és az egyház statútuma alapján nyugdíjba kell vonulnia.

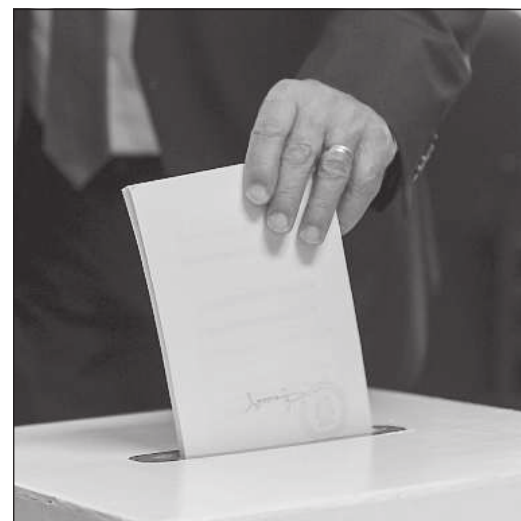
A püspök hangsúlyozta: feszültségekkel és akadályokkal teli korszakban szolgálnak az egyház tisztségviselői, hiszen már nem is vagyónának, javainak visszaszerzéséért har-

col az egyház, hanem a korábban visszaszerzett javakról is le kell mondania. „De olyan periódusban is élünk, amelyre az elmúlt száz évben nem volt példa. Az anyaország segítségével rendkívüli támogatást nyújthatunk a gyülekezeteknek, és eddig lehetetlennek gondolt álmokat valósíthatunk meg. Isten épp a mi korszakunkban élő embereknek adta meg terveinek beteljesedését. A megújult egyházkerületi közgyűlés nem tehet mást, mint hogy folytatja, amit elkezdett” – hangzott el. Kató Béla hozzátette: ha nincs béke, egyetértés, összefogás az egyházban, a kisebbségi létben sincs megmaradásunk, és a jövőre tekintve a Heidelbergi Káté első választását bízta a közgyűlés tagjaira.

„Ha egy ajtó, egy ablak becsukódik, az Úr egy egérlyukat ki fog nyitni, amit lassan növelve átjutunk rajta a falon, és eljuthatunk a célig. Ilyen munkára hívom most az egyházkerület tagjait” – fogalmazott újravasztása után Kató Béla. A püspök az MTI-nek rámutatott: „Küzdelmes harcot kell vívunk azon erők ellen, amelyek nem akarják, hogy az életünk teljes legyen.” Azt is hozzátette azonban, hogy az elmúlt hat évben töretlen volt az egyház belső szellemi építkezése. A következő ciklusra az intézményépítést és az intézmények élettel való megtöltését tartja a legfontosabb feladatnak. (*reformatus.hu*)

KATÓ BÉLA 1954-ben született a Kovászna megyei Barátoson. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet református karán végzett 1979-ben. 1977-től egy évig a nagyszebeni német nyelvű Lutheránus Teológián is tanult. Ezt követően, 1979-1988 között Cófalván végezte lelkészi szolgálatát, 1988–2001 között pedig az illyefalvi református egyházközség parókus lelkésze volt. 1990 után alapította meg Illyefalván a Keresztény Ifjúsági és Diakóniai Alapítványt (KIDA) és a falu- és régiófejlesztéssel foglalkozó Landwirtschaft–Agricultura–Mezőgazdaság (LAM) Alapítványt. 2002-től a Sapientia Alapítvány Kuratóriumának tagja, majd 2003 októberétől az elnöke. 2012 decemberében választották első alkalommal az Erdélyi Református Egyházkerület püspökévé. 1994-ben Bethlen Gábor-díjat kapott, 1995-ben elnyerte a Magyar Köztársaság Kormányának Kisebbségekért Díját, 1999-ben Szabó Dezső-emlékérmet, 2001-ben Bocskai-díjat adományoztak neki. 2004-ben a Magyar Köztársaság Elnökének Érdemérme kitüntetésben, 2017-ben pedig Külhoni Magyarságért Díjban részesült. Nős, két gyermek apja.

Az egyházkerületi tisztségviselők mandátuma 6 évre szól. A püspököt, a főjegyzőket és a főgondnokokat az egymást követő ciklusokban csak egyszer lehet újravasztani, a többi tisztségviselő akárhányszor újraválasztható. A lelkészjellegű tisztségviselők megbízása a nyugdíjazással véget ér. A Romániai Református Egyház Zsinata március 7-i ülésén határozott arról, hogy a lelkipásztoroknak 65 helyett 70 éves korukban kell kötelezően nyugdíjba menniük. Az állami törvényeknek megfelelően 65 éves korukban kérhetik a nyugdíjazásukat, de mivel minden szolgálattevőre szükség van, aki képes a további munkára, 70 éves korukig maradhatnak a gyülekezetben.

NEKROLÓG

A bennünk élő Dohy Árpád

Dohy Árpád a partiumi híres hajdúvárosban, Nagyszalontán született 1929. február 27-én. Arany János, Lovassi László és Sinka István gyönyörű világát ő is örökölte. Édesapja Dohy Árpád kőszegremetei (Szatmár megye) református lelkész, édesanyja Boór Klára tamásdai (Arad megye) tanítónő.

Elemi iskoláit Szalontán, Borson és Biharon végezte. A középiskolát Nagyváradon, a Szent László reál gimnáziumban kezdte, majd az állami gimnáziumban folytatta. 1947-ben érettségizett. 1947-'51 között elvégezte a kolozsvári református teológiát. 1951 és '52-ben a nagyszebeni, 1952-től '54-ig a bukaresti ortodox teológián tovább tanul és magiszteri kurzusokat végez.

A TUDÓS

Isten a maga jóságát mutatta meg benne, amikor gazdagon megáldotta talentumaival és mennyei erényekkel.

Magiszteri vizsgát tett 1954. júniusában. Közben segédlelkész Máramaroszigeten (1951), majd Nagyszalontán. 1955-től bihari lelkész. A doktori tanfolyamokat jelesen elvégezte és teológiai doktorjelölt lett. Négy év tizedig volt lelkész. Ebből 35 évig hűségesen szolgált a bihari gyülekezetet.

Dohy Árpád olyan bátor prédikátor volt, mint nagy elődei a 16. és 17. századból, és olyan művelt, mint az öreg Lángi Bertalan a 19. század elején. Jókai, a Kőszívű ember fiai című regényében így mutatja be a református papot: „tud deákul, görögül, hebretusul, meg jóformán arabusul is.” Azért, hogy a Szentírás igaz értelmében eljuthasson és másokat is eljuttasson. Dohy nagytiszteletű úr a bihari Lángi Bertalan. Ő is miután az alapigét a Szentlélek segítségével megtalálta, a bibliai szöveget mindig exegetálta – megvizsgálta az Ige eredeti, saját értelmét. Karácsony Sándor az Istent szerető nagy pedagógus azt írja, hogy az a jó pap, akinek a szava jár. Dohy prédikációi eseményszámba mentek. Igehirdetéseire, szavaira még mindig emlékeznek a jó bihariak.

A NEMZETNEVELŐ

Evangéliumtöltetű, krisztusközpontú prédikációiban mindig volt egy-egy nagyon fontos nemzeti üzenet is. Nem véletlen, hisz e tartást családjából hozta. Édesapját, id. Dohy Árpád lelképástort 1946-ban börtönözték be „felségsértés” vádjá miatt, bátyját Dohy Lajos lelképástort másfél évre az ötvenes években, mert „megfenyített” egy, az egyházával gúnyolódó párttitkárt. Nem véletlen, hogy a lelkészi lakásán kétszer volt házkutatás: 1958-ban és 1970-ben. Sok értékes könyvet

és saját kéziratait vették el tőle. Mindezeket soha nem kapta vissza.

Az Istentelen, ateista korszakban becsülettel megharcolta a hit nemes harcát. Több napon át kihallgatták. „Azt olvasták a fejemre, hogy Bocskai-ruhában járok, és a szószéken gyakran említtem a „magyar” szót”. Nem tudták megfélemlíteni, megtörni, sem megszarolni semmivel, mert nem állt nyaklónak, nem hajtotta fejét járomba, illetve nem vállalta az együttműködést a kommunista titkosszolgálattal. Hiába ígértek előrelépést, szolgálati előnyt, külföldi utat, és júdáspenzt, ő nem írta alá a kötelezvényt, nem engedte magát beszervezni.

Nem vállalta a besúgást, az árulkodást, még azon az áron sem, hogy akkor megvédheti megírt remek doktori dolgozatát és felléphet az egyetemi katedrára, vagyis egyetemi tanár lehet. Dohy még a börtönt is vállalta volna, hogy tiszta jellemét megtartsa, hiszen ezt tették édesapja, id. Dohy Árpád, édestestvére Dohy Lajos nagytiszteletű urak és velük együtt mások is, a gerincesség, a becsületesség, a jellem példaképei. 25 éven keresztül – bár évente kérelmezte – nem engedték még szocialista országokba sem 1976-ig. A visszautasításokat a hatóságok soha sem indokolták. A hatalom folyamatosan figyelte a „békepapok” által, de sajnos gyülekezeti hívek által is. Hogy becsületét megtartsa, a „karrierépítés” elől a kertjébe száműzte magát. Nem alkudott! Rendíthetetlen volt Isten, egyház és nemzetszeretete.

A TANÍTÓ

A kommunisták félték Dohy hatalmas, határtalan tudásától és annak hatásától. Naponta olvasott. Kerti dolgai, munkái közben állandóan művelte magát. De művelte a reá bízottakat is. Nagyobb diákokat készített felvételi vizsgára angol és német nyelvből. Volt amikor 10-12 diák járt a felkészítőre. Ma is hálások érte. Becsülettel, példásan végezte azt a felettébb szükséges feladatot is, amire nagy pedagógusunk Karácsony Sándor figyelmeztet: a felnőttek nevelését. Ezt folytatta a templomon kívül is úton-útfélen. Ő tudta, hogy a legjobb nevelési mód a példaadás.

Nevelésének, tanításának, példaadásának nagy hatása volt. Határtalan tudása tiszteletet parancsolt. Anyanyelvén és az állam nyelvével kívül: héber (zsidó), görög, latin, angol, német, francia, orosz nyelveken beszélt.

Sajnos kéziratban maradt több tanulmánya, kitűnő doktori dolgozata, prédikációi és héber-görög szótára. Ő mégis ott van a partiumi hithősök és szellemóriások élvonalában.

Méltó volt Mén Maróthoz, Bihar vára és váruradalma egykori kazár urához. Méltó volt hitvalló őseihez, valamint nemzetéhez. A község történetét ún. „Historia Domus”-ban dolgozta fel. Történelem-szemlélete és történelmi következtetései eltértek a hivatalos változattól. Méltó volt ősi nemesi családból származó feleségéhez, Alby Margithoz, a kedves Margó nagytiszteletű asszonyhoz.

Mint Jézus Krisztus jó vitéze, híven szolgálta, pásztorolta gyülekezetét a nehéz időkben, védte a Kősziklára (Krisztusra) épült ház lakóit, és megtartotta a kazár fejedelem, Mén Marót, majd a vitéz hajdúk, aztán a hű kurucok bihari földvárát.

1999. január 12-én 69 éves korában tiszta lelke Teremtőjéhez visszatért, áldott teste pedig a feltámadás reményében Bihar vezér földjén megpihent.

GELLÉRT GYULA, nyugalmazott esperes

Az iraki keresztyének megsegítésére való gyűjtés

A nagykarolyi református egyházmegyében az alábbi egyházközségekben gyűjtöttek adományt az iraki keresztyének számára:

Sz.	GYÜLEKEZET	ADOMÁNY	NEM ADOTT
1	Ákos	500	
2			Bere
3	Bogdánd	500	
4			Börvely
5	Dobra	200	
6	Domahida	200	
7	Érdengeleg	150	
8	Érendréd	600	
9			Érkává
10	Érkörös	100	
11			Érszakácsi
12	Érszentkirály	300	
13	Gencs	500	
14	Hadad	250	
15	Hadadnásd	250	
16	Iriny	270	
17	Kaplony	252	
18	Királydaróc	200	
19	Kismajtény	200	
20	Kraszna-mihályfalva	400	
21	Lele	250	
22			Magyarcsaholy
23	Magyargéres	500	
24	Nagykaroly-Belváros	1.015	
25	Nagykaroly-Kertváros	700	
26	Pelekeszi	150	
27			Piskolt
28	Szániszló	200	
29	Szilágypér	150	
30			Szilágyászér
31	Tasnád	450	
32			Tasnádszarvad
33	Tasnádszántó	150	
	Összesen	8.437	

Egyház a világban

REFORMÁTUS VILÁGCSALÁD: TAJVANI REFORMÁTUS EGYHÁZ

Tajvan a kelet-kínai és a dél-kínai tenger által körülölelt gyönyörű sziget. A 23,7 millió lakosú, magasan fejlett szigetországban 1865 óta létezik református irányvételű egyház, melynek hivatalos neve: Tajvani Presbiteriánus Egyház. Ez ma tagja az Egyházak Világtanácsának és a Református Egyházak Világközösségének. 2010-es adatok szerint 1.219 gyülekezetük, mintegy 240 000 gyülekezeti tagjuk, 1.205 lelkészük van. Három kórházat működtetnek, három iskolájuk van, 6 speciális kollégiumot, köztük teológiai szemináriumot és bibliaiskolákat, kollégiumokat tartanak fenn. Hitvallásaik között szerepel a Heidelbergi Káté és a Westminsteri Hitvallás. A szigetország népességében a kínai filozofikus ősvallásnak, a taoizmusnak vannak legnagyobb arányban hívei. Utánuk a protestánsok következnek, majd a buddhisták és a római katolikusok. A protestánsok aránya a különféle szektorokban növekvő trendet mutat. A középiskoláknak 14%-a, az óvodák 38%-a, az egészségügyi intézmények 35-40%-a protestáns kézben van.

Az Egyesült Bibliatársulatok legutóbb közreadott statisztikája szerint 2017 végén Földünkön 7,6 milliárd ember élt. Közülük 5,4 milliárd rendelkezik teljes Bibliával, 631 millió Újszövetséggel. 406 millióan csak a Biblia egyes könyveinek nyomtatott formáit ismerik. 209 millió embernek nincs Bibliája vagy annak részkiadványa. Másik érdekes adat: a Földön 7 097 ismert nyelv, törzsi nyelv, csoportnyelv létezik jelenlegi ismereteink szerint. 674 nyelvre már lefordították a teljes Bibliát. Az Újszövetség 1 515 nyelven olvasható. Kivonatok, egyes könyvek már 1 135 nyelven, csoportnyelven, törzsi nyelven érhető el. Még 3 773 nyelven teljességgel elérhetetlen a Szentírás.

A VILÁGHÍRŰ DEICHMANN CÍPŐGYÁROS NAPONTA BIBLIÁT OLVAS

Heinrich Deichmann, hasonlóan a cégalapító édesapjához, nem csak az üzleti vállalkozásban hű követője elődjének, hanem édesapja jó példáját követve, a bibliaolvasásban

is. A 2017-ben 176 millió cipőt forgalmazó világcég, melynek 40 ezer alkalmazottja van, sokat fordít szociális célú támogatásokra is. Az ifjabb Deichmann több éven át tanult teológiát, hogy a hit kérdéseivel még hatékonyabban és alaposabban megismerkedjen. Tanulmányai után, már vállalkozói résztulajdonosként fogalmazta meg meggyőződését: „Az Istenbe vetett hit életemnek fundamentuma, alapja. Még ma is sokszor olvasok teológiai témájú könyveket, tanulmányokat, cikkeket. A Bibliát pedig minden nap! Ez életem igazi gazdasága”. A Bibliából Jézus Lelke szól hozzám – fogalmaz. És arra törekszik, hogy a megszólító Léleknek engedelmessé váljon, valami tettekben is megjelenjék abból, amit Jézus tanított a világnak. Vállalkozás és karitatív életmód szorosan összetartozik a fiatal cipőgyáros életében.

TOVÁBBRA IS A BIBLIA A LEGOLVASOTTABB KÖNYV A FÖLDÖN

Az Egyesült Bibliatársulatok legutóbb közreadott statisztikája szerint 2017 végén Földünkön 7,6 milliárd ember élt. Közülük 5,4 milliárd rendelkezik teljes Bibliával, 631 millió Újszövetséggel. 406 millióan csak a Biblia egyes könyveinek nyomtatott formáit ismerik. 209 millió embernek nincs Bibliája vagy annak részkiadványa. Másik érdekes adat: a Földön 7 097 ismert nyelv, törzsi nyelv, csoportnyelv létezik jelenlegi ismereteink szerint. 674 nyelvre már lefordították a teljes Bibliát. Az Újszövetség 1 515 nyelven olvasható. Kivonatok, egyes könyvek már 1 135 nyelven, csoportnyelven, törzsi nyelven érhető el. Még 3 773 nyelven teljességgel elérhetetlen a Szentírás.

A VILÁGSZÉPE LEBORUL ISTEN ELŐTT

„Mindenek előtt Neked köszönöm, Jézus! – Mindenfajta szívfájdalmamkor, és a zárt ajtók mögött is Te voltál velem, s vigasztaltál” – nyilatkozta nemrég a fülöp-szigeteki Catriona Gray Miss Universe világszépe. 2018 hivatalos világszépe, függetlenül attól, kinek tetszik, kinek nem, hálás sorokat írt facebookjára: „Te elküldted hozzám védő angyalodat, Jézus, megőriztél feyvertől és kövektől, melyeket olyan gyakran használnak az emberek. Minden elismerés valójában a Tiéd, Uram, leborulok Eléd, s így tisztellek Téged. Szeretlek Uram, és bízom Benned. Tiéd minden tisztelet és dicsőség.” Gyakran idéz bibliai verseket, nagy erőforrása a Róma 8,31: „Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?”. Az ószövetségi Igét is többször idézte Jeremiás 29,11-ből: „Csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: jólétet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok.”

Rovatvezető: DR. BÉKEFY LAJOS

Fricska

Egy lelkipásztor kicsi fia nagyon ügyes, éles eszű, az egyházi ügyeket is jól megfigyelő gyerek volt, de – ahogy az a jófejű gyerekekkel lenni szokott – a szorgalom nem volt az erőssége.

Egy délután úgy alakult, hogy egy hosszú és unalmas verset kellett megtanulnia az iskolába, aminek neki is fogott nagy buzgalommal. Több órán át néma csend ho-

nolt a gyerekzobában, ezért az édesapja gondolta, megnézi, hogy is halad kicsi fia a verstanulással.

Kopogtatás nélkül, hirtelen nyitott be a gyerekzobába, ahol a fiúcska persze vígan játszott a számítógépen.

A kisfiú méltatlankodva kiáltott fel:

– Édesapa! Úgy törzs rá itt az emberre, mint egy kurátor...

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Szerkesztőbizottság: Békefy Lajos, Fábíán Tibor, Ghittea-Szabó József-Levente, Tokár Sándor, Tötös Beáta, Wagner Erik.

Felelős szerkesztő: Visky István. Hírszerkesztő: Tokár Sándor. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárád, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com

Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szentkereszt Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.

A lap terjesztése a lelkészi hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.